

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕೃಷಿ ನೀತಿ 2006

ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ
ಬೆಂಗಳೂರು
ನವೆಂಬರ್, 2006

ವೆಬ್‌ಸೈಟ್: <http://raitamitra.kar.nic.in>

*Have you not heard his silent steps?
He comes, comes, ever comes.
Every moment and every age, every day and every night
He comes, comes, ever comes.
Many a song have I sung in many a mood of mind,
But all their notes have always proclaimed,
"He comes, comes, ever comes"
In the fragrant days of sunny April through the
Forest path he comes, comes, ever comes.
In the rainy gloom of July nights on the thundering
Chariot of clouds he comes, comes, ever comes.
In sorrow after sorrow it is his steps that press upon
My heart, and it is the golden touch of his feet that makes my joy to shine.*

Rabindranath Tagore,

Gitanjali, Poem 45

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ

ಡೆಕ್ಕನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ನೈಋತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 11.5° ಮತ್ತು 18.6° ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆ ಮತ್ತು 74.0° ಮತ್ತು 78.4° ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು 191,791 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ಪ್ರದೇಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದು ದೇಶದ ಎಂಟನೆಯ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. (ದೇಶದ 3,065,027 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 6.25ರಷ್ಟು)

2001ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 5.27 ಕೋಟಿ ಗಳಷ್ಟಿದ್ದು ದೇಶದ 102.70 ಕೋಟಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 5.13ರಷ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗತಿಯು 1991ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 21.12ರಷ್ಟಿದ್ದುದು 2001ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 17.25ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 66ರಷ್ಟು ಜನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯೋಗ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 44.6ರಷ್ಟು ಕಾರ್ಯನಿರತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ 69.36ಲಕ್ಷಜನ ರೈತರು ಹಾಗೂ 62.09 ಲಕ್ಷಜನ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ (ಶೇ.58.19) ಪುರುಷರಿಗಿಂತ (ಶೇ.41.81) ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು.

ರಾಜ್ಯದ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಶೇ. 67.04ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಶೇ. 59.68 ಮತ್ತು ನಗರ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಶೇ. 81.05ರಷ್ಟಿದೆ.

ರಾಜ್ಯವು 27 ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು , 176 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು, 745 ಹೋಬಳಿಗಳನ್ನು , 29483 ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು(27575 ಜನವಸತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಹಾಗೂ 1908 ಬೇಚರಾಕ್ ಗ್ರಾಮಗಳು) ಹಾಗೂ 5692 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

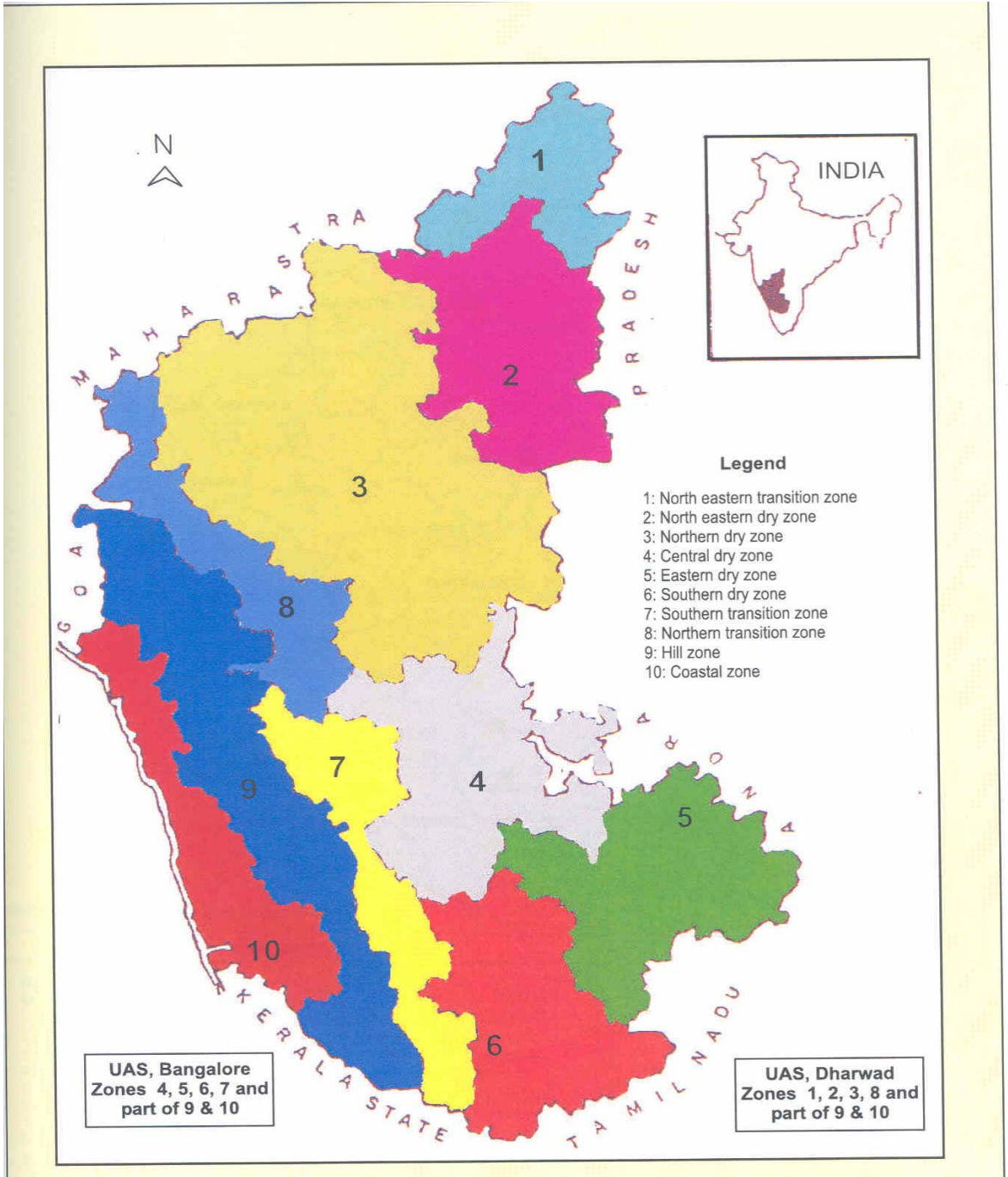
2000-01ರ ಕೃಷಿ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ಒಟ್ಟು 190.50 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 123.07 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿ (ಶೇ.64.60)ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು 70.79ಲಕ್ಷ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಘಟಕಗಳಿದ್ದು ಸರಾಸರಿ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಘಟಕದ ಗಾತ್ರ 1.74 ಹೆ. ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಶೇ. 72.9ರಷ್ಟಿದ್ದು ಕೇವಲ ಶೇ.34.4ರಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ವಿಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 8.58ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹಿಡುವಳಿಯ ಸರಾಸರಿ ಗಾತ್ರ 1.95 ಹೆ. ಗಳಿಂದ 1.74 ಹೆ. ಗಳಿಗೆ ಇಳಿದಿದೆ.

2001-02ರ ಕೃಷಿ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ 123.07 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 116.70 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು ನಿವ್ವಳ ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿ 100.31 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ಗಳಷ್ಟಿದ್ದು ಬೆಳೆ ಸಾಂದ್ರತೆ ಶೇ. 116ರಷ್ಟಿತ್ತು. ಒಟ್ಟು ಬೇಸಾಯದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ 30.89 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಷ್ಟಿದೆ.(ಶೇ.26.5)

ಮಣ್ಣಿನ ರಚನೆ, ಆದ್ರ್ವತೆ, ಎತ್ತರ, ಮೇಲ್ಮೈರಚನೆ, ಸಸ್ಯರಾಶಿ, ಮಳೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕೃಷಿ-ಹವಾಮಾನ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು 10 ಕೃಷಿ ಹವಾಮಾನ ವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೈಋತ್ಯ ಮಾರುತಗಳ ಮೂಲಕ (ಜೂನ್‌ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-806 ಮಿ.ಮೀ.) ಹಾಗೂ ಈಶಾನ್ಯ ಮಾರುತಗಳ ಮೂಲಕ (ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್-195 ಮಿ.ಮೀ.) 1139 ಮಿ.ಮೀ.ನಷ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗಾಲ ನಂತರದ (ಜನವರಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಚ್‌ವರೆಗೆ) ಮಳೆ ಸುಮಾರು 14 ಮಿ.ಮೀ. ಹಾಗೂ ಮಳೆಗಾಲದ ಮುನ್ನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ (ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ಮೇ ವರೆಗೆ) 124 ಮಿ.ಮೀ.ನಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಮೂರು ಕೃಷಿ ಋತುಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ-ಮುಂಗಾರು (ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್), ಹಿಂಗಾರು (ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್) ಮತ್ತು ಬೇಸಿಗೆ (ಜನವರಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಚ್).

ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ 107 ಲಕ್ಷ ಹೆ. ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರು ಋತುಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 69 ಲಕ್ಷ ಹೆ. (ಶೇ.64), ಹಿಂಗಾರು ಋತುಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 32 ಲಕ್ಷ ಹೆ. (ಶೇ.30) ಮತ್ತು ಉಳಿದ 6 ಲಕ್ಷ ಹೆ. (ಶೇ.6) ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 22 ಲಕ್ಷ ಹೆ. (ಶೇ.20.5) ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಸುಮಾರು 100 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೊಂದಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಶೇ. 5ರಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಕಳೆದ 3 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿನ ಬರಗಾಲದಿಂದಾಗಿ (2001-2002ರಿಂದ 2003-04) ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ-1 ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ವಲಯಗಳು

ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪಂಚಸೂತ್ರಗಳು

1. ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವುದು.
2. ನೀರು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೀರಾವರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಹರಿಸಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ.
3. ರೈತರಿಗೆ ಸಕಾಲಿಕ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಪರಿಕರಗಳ ಲಭ್ಯತೆ.
4. ಕೊಯ್ಲಿನೋತ್ತರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು
5. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ವರ್ಗಾವಣೆಯಲ್ಲಿ " ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಿಂದ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ"ಕ್ಕೆರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ನೀತಿ

1. ಪೀಠಿಕೆ

1.1 ಹಿಮಚ್ಛಾದಿತ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲ ಕೃಷಿ-ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೊಂದಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಬಹುಪಾಲು ಭೂಮಿಯು ಅರೆ-ಶುಷ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ತೀವ್ರ ಕೃಷಿ ಹವಾಮಾನದ ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಧಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ಹೈಟೆಕ್ ಕೃಷಿಯೂ ಇರುವುದು ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶವಾಗಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೃಷಿಯು ಹಲವಾರು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿಘಟನೆಗೊಂಡು ವೈವಿಧ್ಯೀಕರಣಗೊಂಡಿದೆ. ನೀರಾವರಿಯಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಒಂದು. ಬಹುಪಾಲು ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮೌಲ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಕಾರ್ಯ ರೂಪು ರೇಖೆಗಳು

- ಕೃಷಿ ಹವಾಗುಣ ಸಂಯೋಜನೆಯು ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೊಂದಿರುವುದು.
-
- ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ನಂತರ ಎರಡನೇ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಾವ ಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶ.
-
- ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ನೀರಾವರಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಗಿರುವುದು.
-
- ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ಬೆಳೆಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆ.
-
- ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು.
-
- ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು.

ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ, ತೀವ್ರ ಹವಾಮಾನ ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮಿತಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ರಂಗ ಸಾಧಾರಣ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ರೈತರಿಗೆ ಇದರ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲಲೇಬೇಕು. ರಾಜ್ಯವು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ನೇರವಾಗಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿರುವುದು ತೀವ್ರ ಆತಂಕದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸ್ಥಾಯಿ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಬಹುದೆನ್ನುವ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಇದರ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಕಾರ್ಯನೀತಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನೀಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

1.2 ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಪ್ರಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಭಾರತದ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯೂ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯವೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು 1995ರಲ್ಲೇ ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಕೃಷಿ

ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲು, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಗಿತತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಶ್ರೀ. ಟಿ.ಆರ್. ಸತೀಶ್‌ಚಂದ್ರನ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಆ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದವು. ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ.ಓ. ನಲ್ಲಿನ ಒಪ್ಪಂದದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ದಾಖಲಾತಿಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಹಿಂದೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಡಾ.ಆರ್. ದ್ವಾರಕೀನಾಥ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಕೃಷಿ ಬೆಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಲು ಡಾ.ಬಿಸಲಯ್ಯ ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಡಾ. ಜಿ.ಕೆ. ವೀರೇಶ್ ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಈಗ ಈ ನೀತಿ ದಾಖಲಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯವು ರೈತ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಸಕ್ರಿಯ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯ ರಚನೆಗೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದೆ.

1.3 1995ರಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಡಿ.ದೇವೇಗೌಡರ ಹಾಗೂ ಆಗಿನ ಕೃಷಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಬೈರೇಗೌಡರ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಒಂದು ದಶಕವೇ ಕಳೆದಿದೆ ಹಾಗೂ ಬದಲಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲು ಈಗ ಸೂಕ್ತ ಸಮಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಆದಾಯ ಸ್ಥಾಯೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಸರಾಸರಿ ಭೂಹಿಡುವಳಿಯ ಗಾತ್ರ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿ ಲಾಭಕರವಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರೈತರ ಬಡತನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಕೃಷಿಯೇತರ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲ ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೃಷಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನ್ಯತೆ ಈಗ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ರಂಗದ ವೈಭವವನ್ನು ಮರುಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

2. ನೀತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ

2.1 ಕರ್ನಾಟಕವು ಸರಾಸರಿಯ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಮ ಹಂಚಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದೆ. ಒಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮಿತಿಗಳ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿಯದೆ ತೋರಿರುವ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮತ್ತೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಸರಾಸರಿ ಹಂತದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಮೇಲೇರಲು ಆಗದ ಅಸಹಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಆಗಬಹುದು. ಬಹುಶಃ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ರಾಜ್ಯವು ತೀರಾ ಕೆಳಗಿಳಿಯದೆ ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮೇಲೇರದೆ ಅದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಿರುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣುವುದು ರಾಜ್ಯದ ರೈತರ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗತಕಾಲದ ಅನುಭವಗಳ ಮೂಸೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು, ರೈತರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ಒದಗಿಸಲು ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ರೈತರು

ಭರಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

2.2 ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಕೊಳ್ಳಬಾಕತನದಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ರೈತರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಖಿನ್ನತೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವಾರು

ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳು
<ul style="list-style-type: none"> • ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಹೊಂದಿದೆ. • ಗ್ರಾಹಕರ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರೂ ರೈತರ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿರುವುದು. • ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು. • ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣ ಅತೀ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುವುದು. • ಅನ್ನದಾತರು ಕಳೆದು ಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು.

ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರೈತರು ಆದಾಯ ತಟಸ್ಥವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಗ್ರಾಹಕ ಸೂಚ್ಯಂಕ ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂದರೆ ರೈತರ ಕ್ಷೀಣತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇಂದಿನ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯ ಆಧ್ಯತೆ ರೈತರ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹಲವಾರು ವಿಧಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮೊದಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳ ಏರಿಳಿತಗಳು ರೈತ ಕುಟುಂಬದ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದರಿಂದ ರೈತರ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಆಧ್ಯತೆಯನ್ನಾಗಿ ಈ ದಾಖಲಾತಿಯು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು, ಕಾರ್ಯನೀತಿ ದಾಖಲಾತಿಯು ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ, ಉತ್ಪಾದನೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದೆ.

2.3 ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ಆಧ್ಯತೆ ನೀಡದೆ, ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಆಧ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ರೈತರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತೀರಾ ಕೆಳಗುಳಿದಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ರೈತರಿಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅತಿಯಾದ ಬೇಸರದ ವಿಷಯ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೃಷಿಯ ವೈಭವವನ್ನು ಮತ್ತು ರೈತರ ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನು ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮರಳಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ರಂಗವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಅದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ದಾಖಲಾತಿಯು ಮುಂದಿಡುತ್ತಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವು ಇದಾಗಿದೆ.

2.4 ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಶೇ. 2ರಿಂದ 3ರಷ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗತಿಯನ್ನು ಕಳೆದ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಿಂದ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಆಗಾಗ ಬರಗಾಲ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗತಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 4.5ರಷ್ಟು ಗುರಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆದಾಯವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 3ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಕರಗಳ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ನಡುವಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯದ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ.4.5ರಷ್ಟು ಗುರಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

3. ತಾತ್ವಿಕತೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

3.1 ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯಲ್ಲಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಸರ್ಕಾರವು 2006-07ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ "ಪಂಚಸೂತ್ರ"ಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಈ ಸೂತ್ರದ ಐದು ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ:

- ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು.
- ನೀರು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮನೀರಾವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು.
- ರೈತರಿಗೆ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಉತ್ಪಾದನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯ ಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು
- ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಿಂದ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುವುದು.

ಭಾರತದ ಘನತೆವೆತ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಾದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಡಾ. ಎ.ಪಿ.ಜೆ. ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ ರವರು 20ನೇ ನವೆಂಬರ್ 2005ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಜಂಟಿ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ಸುಭಿಕ್ಷತೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹಂತದ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅವೆಂದರೆ, (ಅ) ಶಕ್ತಿ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯ: ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಗೆ, ಜತ್ತೋಪದಂತಹ ಜೈವಿಕ-ಇಂಧನ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು. ಇದರಿಂದ 875 ಕೋಟಿ ರೂ. ಆದಾಯಗಳಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ 14 ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಕೊಡಬಹುದು.(ಆ) ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯ: ನೀರಾವರಿ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ, ವಿತರಣೆ, ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಅಧಿಕ ಉದ್ಯೋಗದ ಜೊತೆಗೆ ರೂ.10,000 ಕೋಟಿಗಳ ಆದಾಯ ಪಡೆಯಬಹುದು. (ಇ) ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ: ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಂದ ರೂ.50,000 ಕೋಟಿ ರಷ್ಟು ಆದಾಯ ಪಡೆಯಬಹುದು. (ಈ) ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆ: ನೀರು ಕೊಯಿಲು ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಇವು ಈ ಕಾರ್ಯ ನೀತಿಯ ಆಂತರಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯ ನೀತಿಯು ರೈತ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೈತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತದೆ.

'ರೈತ ಕೇಂದ್ರಿಯ' ನೀತಿಯ ಗುರಿಗಳು

- ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡುವುದು.
- ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ.
- ಕೃಷಿ ಸಾಲ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಕೊಯ್ಲಿನೋತ್ತರ ಸಮಗ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಿಂದ ರೈತರ ಜಮೀನಿಗೆ ವೇಗದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ವರ್ಗಾವಣೆ.
- ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ರೈತರ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಶೇ. 4.5ರ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಧಿಸುವುದು.
- ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಧಾರಿತ 'ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕಡೆಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು

3.2 ಇದು "ರೈತ ಕೇಂದ್ರಿತ" ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಾಗಿದೆ: ಹಾಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದು ಆಯವ್ಯಯ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳು, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ರೈತರ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಮನೋಭಾವ, ಭೂ ವಿಷಯಗಳು, ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ, ಗೃಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ವೈಪರಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವತ್ತಲೂ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತದೆ.

3.3 ಮೊದಲ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಸೇ.4.5ರಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರೈತನ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ದೊರಕುವುದು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಇದುವರೆಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹಾಗೂ ರೈತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಇದುವರೆಗಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬದಲಾವಣೆ "ವಿತರಣೆ ಉದ್ದೇಶಿತ"ಲಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು "ಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿಲ್ಲ. "ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರದಿಂದಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ತಲುಪುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಮಣ್ಣು ನೀರು ಅಥವಾ ಇತರ ಜೈವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೂ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ದೊರಕುವ ಪರಿಕರಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

4. ಕೃಷಿಯ ವಿಸ್ತೃತ ಆರ್ಥಿಕತೆ

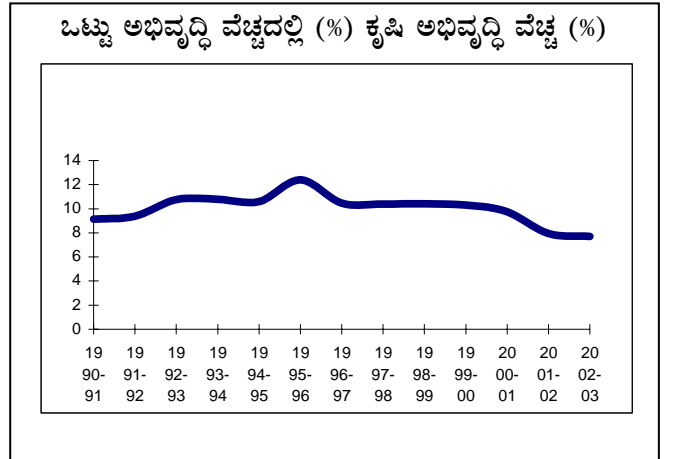
4.1 ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ರಂಗದ ವಿಸ್ತೃತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ

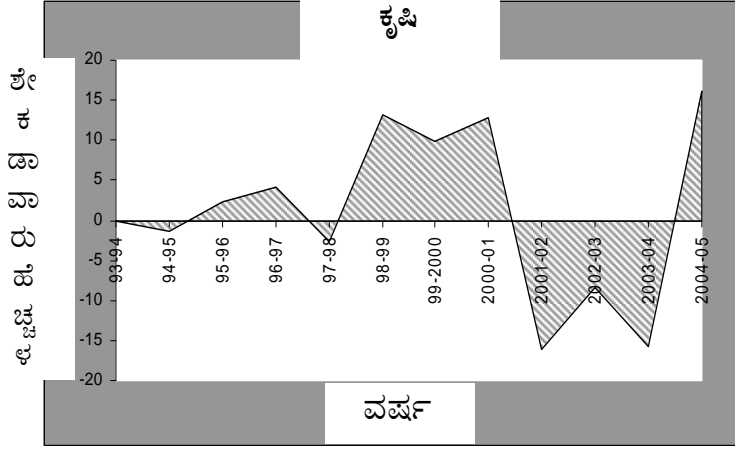
ಆಯವ್ಯಯ ವಿತರಣೆಯೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ರೈತನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿತರಿಸುವಾಗುವಂತೆ

ಸರಿದೂಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಆಯವ್ಯಯ ಮಂಡಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 4.5 ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗತಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಿತರಣೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಯವ್ಯಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ

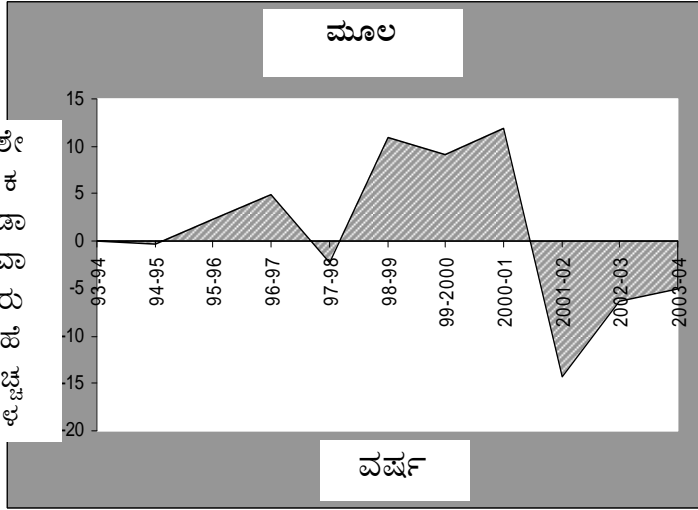
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಶೇ.10ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇತರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಶೇ. 22 ರಿಂದ 25ರಷ್ಟಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೀರಾವರಿ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕೃಷಿಗೆ ಶೇ.8 ರಿಂದ 10ರಷ್ಟು ಆಯವ್ಯಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಿತರಣೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ಶೇ. 10ರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

4.2 ಡಾ:ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಸಮಿತಿಯು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ತೆರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ಉತ್ತೇಜಕಗಳನ್ನು ಅಂತಹ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ನೀಡುವಂತಹ ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂತಹುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ನೀಡಬಾರದು. ಅಂತಹ ಹೂಡಿಕೆದಾರ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಖರೀದಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿರುವ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಠೇವಣಿ ಹಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಅಂತಹ ಭೂಮಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಕಾನೂನು ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

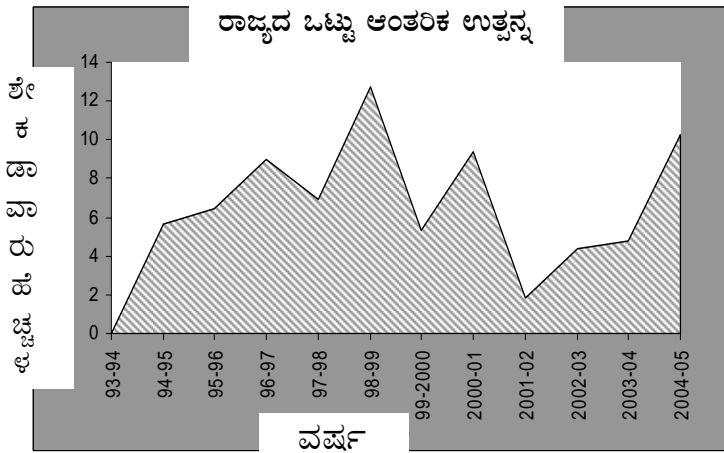

ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯಾದಾಗ ರಾಜ್ಯದ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಹೆಚ್ಚಳ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

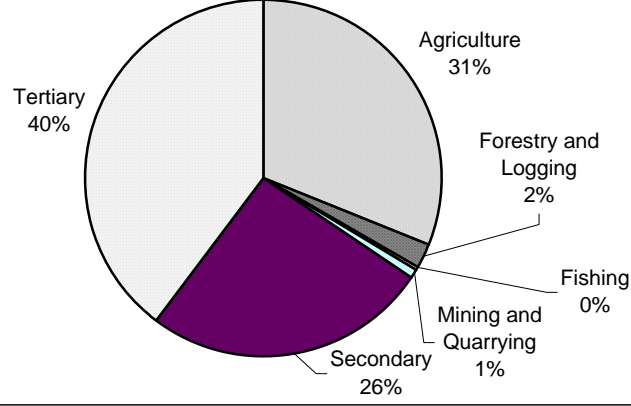
ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಕೃಷಿ ವಲಯವನ್ನು ದೂಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

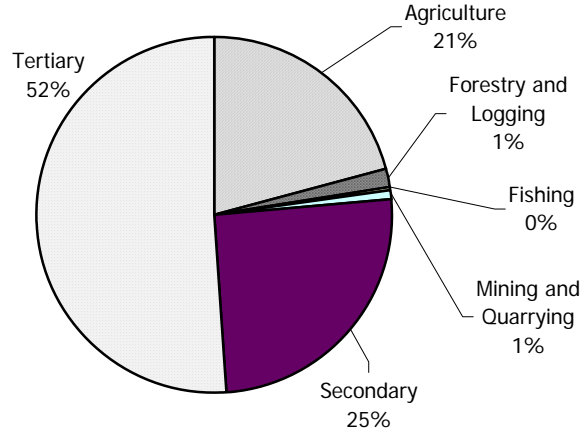
ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯಾದಾಗ ಅದು ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಿತ್ರ-2 : ರಾಜ್ಯ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಡನೆ ಅಂತರ ವಲಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ : 1993-94 ರಿಂದ 2004-05

ಗುಣಾಂಕ ಬೆಲೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪಾಲು (ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (1993-94)-1994-95ರ ತೃತೀಯ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ)

ಗುಣಾಂಕ ಬೆಲೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪಾಲು (ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ (1993-94) : 1993-94ರ ತೃತೀಯ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ)

ಚಿತ್ರ-3 : ಮೂಲ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ ವಲಯಗಳ ಸಾಧನೆ

4.3 ರೈತರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು 2 ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು, ಬೆಳೆ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಒಳಸುರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ

- ವಿಸ್ತೃತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು**
- ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 4.5ರ ಕೊಡುಗೆ.
  - ಆಯವ್ಯಯದ ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಶೇ. 10ರಷ್ಟು ಒಟ್ಟು ಮೀಸಲಿಡುವುದು.
  - ಒಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ. 10ರಷ್ಟನ್ನು ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡುವುದು.
  - ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 5ರಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡುವುದು.
  - ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
  - ರೈತ ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರೈತ ಮಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕ ವಿತರಣೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇವು ರೈತರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂಥವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ, ಅತಿಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ರೈತರೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪಿನ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವಂಥವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿಯ ವರ್ಗೀಕರಣ ಅವಶ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

4.4 ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ರೈತರ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯು ರೈತರ ದುಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತದೆ.

4.5 ಈ " ರೈತ ಕೇಂದ್ರಿತ" ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಿಂದ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಿಂದ ರೈತರ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಆದ್ಯತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಯೇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ ತಾವೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಕಳೆದ ವೈಭವ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತ ಮಾಹಿತಿ ಪುಸ್ತಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ "ರೈತ ಮಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕ"ವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತನಿಗೂ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಯಾ ರೈತನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಾರ್ ಕೋಡ್ ನಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರೈತನ ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸ, ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ, ನೀರಾವರಿ, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಂಘ ಸದಸ್ಯತ್ವ, ಸಾಲ, ಮಣ್ಣಿನ ವಿಧ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಳೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

4.6 ಮುಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರೂ ರಾಜ್ಯದ ಆಹಾರ ಸುರಕ್ಷಿತತೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ನಮ್ಮ ಬಹುಪಾಲು ಆಹಾರ ಬರುವುದು ಖುಷ್ಕಿ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇರುವುದು. ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗ ಇದನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಡಾ.ಎಂ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ ರವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವಂತೆ ಭೂಮಿ ವಲಯಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಭೂಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

5. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ

5.1 ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಭೂಮಿಯ ಬಳಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮಹತ್ತರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಒಂದೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ

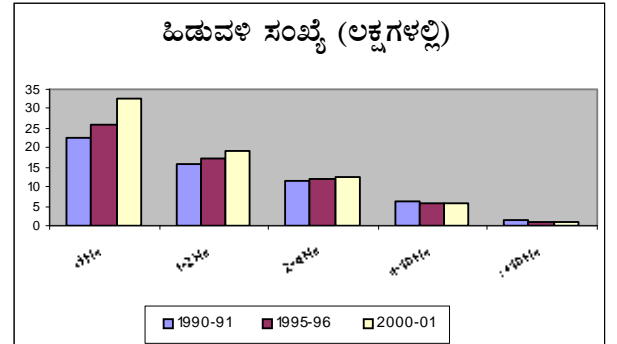
ಭೂಮಿ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಷಯ

- ಎರಡನೆ ಹಂತದ ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ.
- ಸಾಗುವಳಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಭೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ.
- ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ತೀವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಠಿತ.
- ಬಂಜರು ಭೂಮಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಿಕೆ.
- 51 ಲಕ್ಷ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳು ಇರುವುದು.
- ದಾಖಲಿಸಲಾಗದ ಮತ್ತು ವಿರುದ್ಧ ಗೇಣಿ ಅನುಸರಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದು.
- ಬೀಳು ಜಮೀನು ಹಾಗೂ ಮಾಲೀಕರಹಿತ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಹೆಚ್ಚಳ.

ದೂರಾಲೋಚನೆಯ ಒಂದು ಭೂಮಿ ಬಳಕೆಯ ನೀತಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈಗಿನ ಉದಾರೀಕರಣದ ಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಒಟ್ಟು ಭೂಮಿಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ನೀತಿಗೆ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮುಖಾಂತರ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ನೀತಿ ರೂಪಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬಹುದು.

5.2 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡಿದೆ. ಈ ಸುಧಾರಣೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನೆಗಳೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೂಮಿಯ ವಶ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ನಿಷೇಧ, ಗೇಣಿ ರದ್ದುಪಡಿಸಿಕೆ ಮತ್ತು ಉಳುವವನಿಗೆ ಹೊಲ. ಮುಖ್ಯವಾದ ಲೋಪದೋಷಗಳೆಂದರೆ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚದೆ ಇರುವುದು, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಜಮೀನಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಹಂಚಿದ ಜಮೀನಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಗೋಚರಿಸದ ಗೇಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ಹಿಡುವಳಿ ಗಾತ್ರ ಕುಗ್ಗುವಿಕೆ

5.3 ಭೂಬಳಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳುವ ಭೂಮಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕೃಷಿಯೇತರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅನುಪಯುಕ್ತ ಭೂಮಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬಂಜರು ಭೂಮಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಒಂದು ಆತಂಕದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಅನುಪಯುಕ್ತ ಉಳುವ ಭೂಮಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬೆಳೆಗಳ ತೀರ್ವತೆ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ, ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಮೀನು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಬಹುದು. ಸರಾಸರಿ ಜಮೀನು ಹಿಡಿತ 1.95 ಹೆಕ್ಟೇರಾಗಿದ್ದು ಶೇ. 42 ಒಟ್ಟಾರೆ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ 1 ಹೆಕ್ಟೇರಿನಷ್ಟು ಇದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಆತಂಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಭೂ ಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಜಮೀನು ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

- ಅನುಪಯುಕ್ತ ಜಮೀನಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ನೀಡಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು. ರೈತರುಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಆಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಇಲಖಾ ವತಿಯಿಂದ ಭರಿಸಿ ಇದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿ ದರದ ಸಾಲವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು. ಇದರಿಂದ ಬಿಜಾಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ರಾಯಚೂರು, ಕೊಪ್ಪಳ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹಾಸನ ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ 10 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 10 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಜಮೀನನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಮಂಡಳಿ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು, ಭೂಮಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಇನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ

ಮಂಡಳಿಯು ಸೂಕ್ತವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ವಾರ್ಷಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿ ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ಸೂಕ್ತ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಜಲಾನಯನದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು.

ನೀತಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು

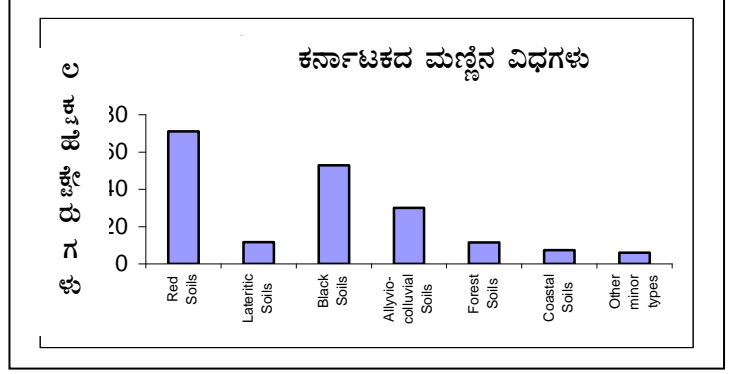
- ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳು ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.
- ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದಿನ ಹಂತದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆ.
- ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ, ಔಷಧಿಯ ಸಸ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯದ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಬಳಸುವುದು.
- ಭೂ ಬಳಕೆ ಮಂಡಳಿಯ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಭೂ ಬಳಕೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಭೂ ಬಳಕೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದು.
- ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆಯ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು.

ಭೂಮಿ ಕಂದಾಯದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಜನಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು.

- ಸಣ್ಣ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ, ಜಮೀನಿನ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ "ಭೂಮಿ ಯೋಜನೆ" ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಯೋಜನೆ. ಇರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ

ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಖರ್ಚಿನ ವಿವರ ಜಮೀನಿನ ಒಡೆತನದ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ, ಸಮುದಾಯ ಭೂಮಿ, ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗೀ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗುವುದು.

- ರೈತರು ಉಳುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವಾಗ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ರೈತರ ಜೊತೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬೇಕಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು.
- ಡಾ.ಸತೀಶ್‌ಚಂದ್ರನ್‌ರವರ ಸಮಿತಿ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಮೀನಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಬೆಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಮದಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ "ಉತ್ತಮ"ತರಗತಿಯ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ 100 ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ಅಥವಾ ಶೇ. 50ರ ಸಮಾನವಾಗಿ ಒಡೆತನ ಮತ್ತು ಉಳಿಕೆಯನ್ನು 25 ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡುವುದು.
- ಗೇಣಿ ಜಮೀನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರ್ಯಾಯ ಗೇಣಿ (ಗುತ್ತಿಗೆ) ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಖಚಿತವಾಗಿ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ.

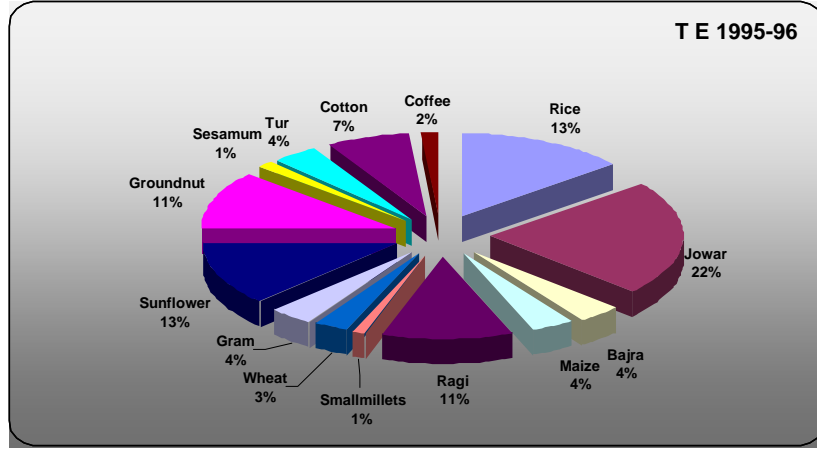
5.4 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏಳು ಪ್ರಮುಖ ಮಣ್ಣು ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 60ರಷ್ಟು ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ನೀರುನಿಲ್ಲುವಿಕೆ, ಚೌಳತ್ವ ಮತ್ತು ಕ್ಷಾರತ್ವಗಳೂ ಸಹ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ತುಂಗಭದ್ರಾ ಯೋಜನಾ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಮಲಪ್ರಭಾ-ಘಟಪ್ರಭಾ ಯೋಜನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜರು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬೃಹತ್ತಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ 35000 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು " ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ ಆರೋಗ್ಯ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದು ಇದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಕೇಂದ್ರವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಜಮೀನು ಮಾಲೀಕರಿಂದ

ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಶೇ.20 ಭಾಗ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಶೇ. 80ರಷ್ಟು ವೆಚ್ಚದಿಂದ ಸಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾನವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಮುಖೇನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ (ಕಡಮೆ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವಿಕೆ, ಉಳಿಕೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ಹೊದಿಕೆ), ಸಮಗ್ರ ಸಸ್ಯ ಪೋಷಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜೈವಿಕ ಸೋಂಕುಕಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

"ರೈತ ಮಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕ" ದೊಂದಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಡ್ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ಬಯಸುವ ಪ್ರತಿ ರೈತನಿಗೂ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಯಿಲ್ ಹೆಲ್ತ್ ಕಾರ್ಡ್ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಣ್ಣಿನ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಅನುಕೂಲಕರ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಪುನಃ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಿವಿಧ ಆವಶ್ಯಕ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಹ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

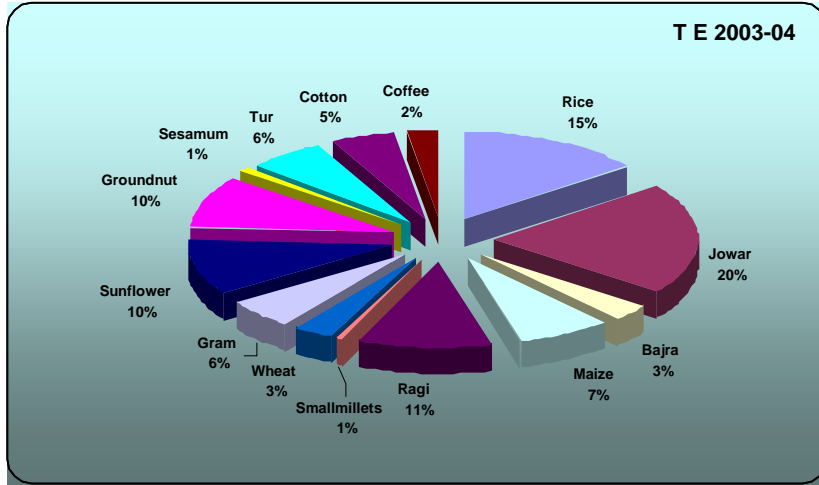
6. ಬೆಳೆ ಆರ್ಥಿಕತೆ

- ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಮಾಡಿ, ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಹೊಣೆಗಾರರಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಬೀಜಗಳು ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬತ್ತ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕರ ತಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಆಂದೋಲನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಎರಡೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಿಸ್ತರಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಬೀಜ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಕರೆಗಳ ದರವಿಮುಕ್ತ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಲೈನ್ ಮತ್ತು 'ಇಂಟರ್‌ಆಕ್ಟಿವ್ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್' ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆ ನೀಡುವರು.
- ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ನಡೆಸಿ, ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯ್ದು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ಉಪಚಾರ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕೃಷಿಯು ಅಧಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಬಹುತೇಕ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕೆಲವಾರು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಳೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕಡೆಯ ಎರಡು ಹಂತಗಳು 80 ಮತ್ತು 90ರ ದಶಕಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಕಡೆಯ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕುಂಠಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತೆ ಸೂಚಿಸಿವೆ. ಈ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯು ಸರಿಯಾದ ಬೆಳೆ ಸಂಯೋಜನೆಗೆ ಮತ್ತು ವಿವೇಚನಾಪೂರ್ಣ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪಂಚಾಯತ್ ಹಂತದಲ್ಲಿ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ನೇರ್ಪುಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸೂಚಿತ ಬೆಳೆ ಮಾದರಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕುರಿತು ಚಿತ್ರ 6 ಮತ್ತು ಕೋಷ್ಟಕ 1ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

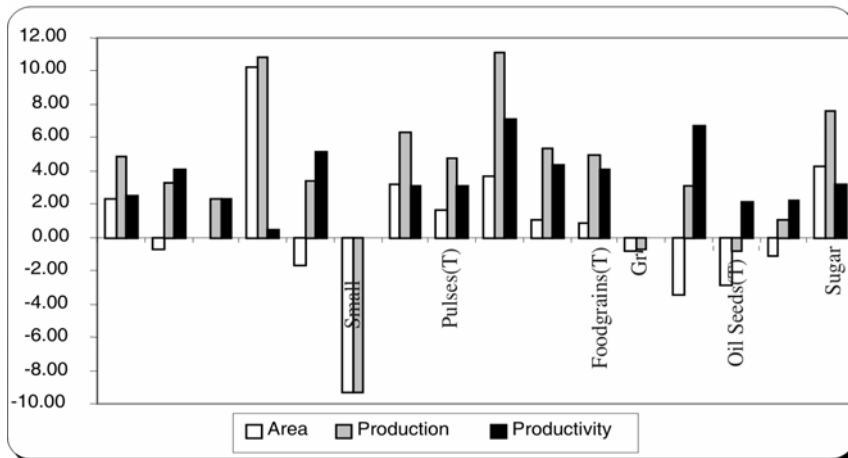

ಚಿತ್ರ-4 : ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಾಲು (ತೈವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿ)

-04

ಚಿತ್ರ-5 : 2003ರ ತೈವಾರ್ಷಿಕ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಾಲು

ಚಿತ್ರ-6 : 1990-91 ರಿಂದ 1999-2000 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬೆಳೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ

ಕೋಷ್ಟಕ-1 : ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಸಮರ್ಥ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ.

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಲಯದ ಹೆಸರು	ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ ಪದ್ಧತಿಗಳು
1.	ವಾಯುವ್ಯ ಅರೆಮಲೆ ನಾಡು	ಹಿಂಗಾರಿ ಜೋಳಕ್ಕೆ ಬದಲಿಯಾಗಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಗೋಧಿಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಹಿಂಗಾರಿ ಜೋಳದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಗೋಧಿಯ ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳು
2.	ವಾಯವ್ಯ ಒಣವಲಯ	ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯುಳ್ಳ ಸಜ್ಜೆ, ಉದ್ದು ಹಾಗೂ ನೆಲಗಡಲೆಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಹತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.
3.	ಉತ್ತರ ಒಣವಲಯ	ಕಡಿಮೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ಗೋಧಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ನೆಲಗಡಲೆಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ತಳಿಗಳನ್ನು; ಬಳಸಿಕಬ್ಬಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಸಜ್ಜೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
4.	ಕೇಂದ್ರ ಒಣವಲಯ	ಜೋಳ ಮತ್ತು ಸಜ್ಜೆ ಜೊತೆಗೆ ಅಂತರ್ಬೆಳೆಯಾಗಿ ತೊಗರಿ ಬೆಳೆದು ತೊಗರಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಹತ್ತಿಯನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವುದು, ನೆಲಗಡಲೆ, ರಾಗಿ ಮತ್ತು ಮುಂಗಾರು ಜೋಳದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಧಿಕ ಗೊಳಿಸುವುದು [ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ]
5.	ಪೂರ್ವ ಒಣವಲಯ	ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶದ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ರಾಗಿ ಬೆಳೆಯ ಬದಲಿಯಾಗಿ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ನೆಲಗಡಲೆ ಮತ್ತು ತೊಗರಿಯ ಅಂತರ್ಬೆಳೆ ಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಸ್ಥಿರತೆ, ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಗ್ಗಿನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭತ್ತದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು.
6.	ದಕ್ಷಿಣ ಒಣವಲಯ	ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ನೀರಾವರಿಯ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕಬ್ಬಿನ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದು, ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಸಾಂದ್ರತೆ ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ನೆಲಗಡಲೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು.
7.	ದಕ್ಷಿಣ ಅರೆ ಮಲೆನಾಡು ವಲಯ	ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮುಂಗಾರು ಜೋಳ ಮತ್ತು ನೆಲಗಡಲೆ ಪ್ರದೇಶ ವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುವುದು. ಬೇಸಿಗೆ ಭತ್ತದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀರಾವರಿ ನೆಲಗಡಲೆಗೆ ಬದಲಿಸುವುದು, ಹಿಂಗಾರಿ ಜೋಳದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಧಿಕ ಗೊಳಿಸುವುದು.
8.	ಉತ್ತರ ಅರೆ ಮಲೆನಾಡು ವಲಯ	ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಹತ್ತಿ, ಗೋಧಿ, ಮುಂಗಾರಿ ಜೋಳ ಹಾಗೂ ನೆಲಗಡಲೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು; ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದು, ಹೆಸರನ್ನು ಮುಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ "ಕ್ಯಾಚ್" ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು, ಮಳೆ ಯಾಶ್ರಿತ ಭತ್ತದ ಒಂದು ಭಾಗ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದಲಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳವನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು.
9.	ಗುಡ್ಡಗಾಡು ವಲಯ	ಎತ್ತರ ಭತ್ತ ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬದಲಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ರಾಗಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು, ಭತ್ತ ಪಾಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಉದ್ದಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು, ಪೂರಕ ನೀರಾವರಿ ಯಿಂದ, ಭತ್ತದ ನಂತರ ಎರಡನೆ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಬೆಳೆಯುವುದು.
10.	ಕರಾವಳಿ ವಲಯ	ಪೂರಕ ನೀರಾವರಿ / ಶೇಷ ತೇವಾಂಶದಿಂದ ಭತ್ತದ ನಂತರ ಎರಡನೆಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ನೆಲಗಡಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದು ನೆಲಗಡಲೆ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಭತ್ತದ ನಂತರ ಶೇಷ ತೇವಾಂಶದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಉದ್ದನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು, ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಬ್ಬಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುವುದು.

7. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಬರಸ್ಥಿತಿ: ಅಡೆತಡೆಗಳಿಂದ ಅವಕಾಶಗಳವರೆಗೆ

7.1 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶವು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣ, ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೇಸಾಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಮುಂದಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬಡತನವು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಡಾ:ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಸಮಿತಿಯು ಗುರುತಿಸಿದ್ದ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜಮೀನುಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು ಒಂದೊಂದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟ ಆರ್ಥಿಕ ಫಿನಾಮಿನಾ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರಿನ ಇಳುವರಿ ಕಡಿಮೆ, ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಬೇಳೆಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸತೀಶ್‌ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿಯು (1993) ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಮುಖೇನ ಬೆಳೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯು ಪರಿಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಶೇ. 67.8 ರಷ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವು ಪದೇ ಪದೇ ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಗಮನಿಸಿತ್ತು. ಮಿಷ್ಕಿ ಭೂಮಿಯ(ಡ್ರೈಲ್ಯಾಂಡ್) ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ತೇವಾಂಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶೇಷಿಕ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ, ಇವು ತಾಂತ್ರಿಕ, ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕಡಮೆ ಲಾಭಾಂಶಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ರೈತರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಳೆ ಇಳುವರಿಗಳ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸಾದ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜಲಾನಯನ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಿಷ್ಕಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಯುತ ಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

7.2 ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಅರೆ ಶುಷ್ಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಮನ ಹರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ

ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗ

- ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಹೆಸರಾಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು

- ಕೃಷಿ
- ತೋಟಗಾರಿಕೆ / ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್
- ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞ
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತಜ್ಞ
- ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ತಜ್ಞ
- ಇತರೆ ನಾಮಾಂಕಿತ ಸದಸ್ಯರು

ಮೇಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯದೊತ್ತಡವೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಹತ್ವದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರುವ ಕೃಷಿ ನೀತಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದೀಗ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಶೇ. 80ರಷ್ಟು ರೈತರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ರಾಜ್ಯವು ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ

ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ವಿಖ್ಯಾತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ

ಕೃಷಿ ಆಯೋಗವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಎರಡೂ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖೇನ ಅದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಈ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ:

ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವ ಬೆಳೆಗಳು ಮತ್ತು ತಳಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಕಡಮೆ ಅವಧಿಯ ಹಾಗೂ ಬರಸಹಿಷ್ಣು ತಳಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಲದ ಕೊರತೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಮಳೆನೀರು ಕೊಯ್ಲು ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು (ವಾಟರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್) ಮತ್ತು ರೈತಗುಂಪುಗಳಿಂದ ನೀರುಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಕುರಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯವು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದ ಅವಿರತ ಅಂತರ್ಜಲ ಕೊರತೆಯು ತಗ್ಗಿ ಪರಿಸರೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತಪ್ಪುತ್ತವೆ.

ಅಂತರ್ಜಲ ಪುನಃಸ್ಥಾಪನ ವಲಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ವಿಸ್ತೃತ ಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಸ್ಥಾನಗಳು, ಪುನಶ್ಚೇತನ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ವನನಿರ್ಮಾಣ, ನೀರು ಜಿನುಗು ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಕ್ಸಿಫರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಫಿಷರ್‌ಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿಯ ಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕುಶಲತೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲು, ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕುಶಲತೆಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಈ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, ಹೂಡಿಕೆ ಸಹಾಯಧನ ಒದಗಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದಾದ ಕೈಗಾರಕೋದ್ಯಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು. ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಸಹಾಯಧನಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ 2006-2011ಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶ ವೆಂದರೆ ರಸ್ತೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಶಾಲೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಪರಿಕರ ಪೂರೈಕೆ ದಾರರು ಮುಂತಾದವರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ, ಅಂಥ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ನಬಾರ್ಡ್‌ನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಧನಸಹಾಯದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ/ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲೆಂದೇ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಚಿದರಿದಂತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಾಕಷ್ಟು ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

7.3 ಬರಗಾಲ: ಪದೇ ಪದೇ ಒದಗುವ ಅಸ್ಥಿರತೆ

ಕರ್ನಾಟಕವು ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ರಾಜಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಮುಂದಿನ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಪದೇ ಪದೇ ಎದುರಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಇದು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಬರದ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯವು ಇದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಬೆಳೆ, ಜಾನುವಾರು, ಮೇವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಮನಸ್ಥಿತಿಗೊದಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದಾಗುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನಷ್ಟವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಬರವು ಅಂತರ್ಜಲ, ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಗಳಂಥ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು, ಬರದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಅದು ಎರಗುವ ಮೊದಲೇ ವಿಪತ್ತುನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ತಕ್ಕ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ "ಬರ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಘಟಕ"ವಿದ್ದು ಇದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಬರಲಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಬರನಿರೋಧಕ ಗುರಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ:

- "ಬರ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಘಟಕವು" "ಕರ್ನಾಟಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಿಭಾಗ" ದೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನಗೊಂಡು, ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಉಪಶಾಮಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುವ ಅದರ ಧೈಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಭಾಗವು ರಾಜ್ಯದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಬರಪ್ರದೇಶದ ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಥಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಟೆಲಿಮೆಟ್ರಿಕ್ ಮಳೆಮಾಪನ (ರೈನ್ ಗಾಜ್‌ಗಳನ್ನು) ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ; ಹಾಗೆಯೇ ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ತೃತೀಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಪ್ರತಿ 150 ಚದರ ಕೀ.ಮೀ.ವರೆಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಸ್ಟ್ರೀಮ್‌ಗಾಜಿಂಗ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬರಗಾಲದ ವಿಪತ್ತುನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು

- ಬರ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಘಟಕವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಘಟಕವಾಗಿಸುವುದು.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಟೆಲಿಮೆಟ್ರಿಕ್ ಮಳೆಮಾಪನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ವೀಕ್ಷಣೆ ಸಮಿತಿ ರಚನೆ.
- ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ.
- ವಿಶೇಷವಾದ ಅಂತರ್ಜಲ ಮರುಪೂರಣ ನಿರ್ಮಾಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

- ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣಾ ತಂಡಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬರ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಿಭಾಗಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನತೆಯನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇವುಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು

ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ

ಎರಡು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲವು ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲ ಶಮನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ವಿಭಾಗವೊಂದು ಶಾಶ್ವತ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೇವಿನ ಕೊರತೆಯು ಬರಗಾಲದ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು ಮೇವು ಬೆಳೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ರೈತರಿಗೆ ಮೇವು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲದಾಯಕ ದರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತವೆ. ಪಂಚಾಯತ್ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಮೇವು ಬ್ಯಾಂಕು ಇರುವುದು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ಹೋಬಳಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಮೇವು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಮೇವು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಧಾನ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಸಿ.ಆರ್.ಎಫ್./ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ.ಎಫ್. ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ ಮೇವು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

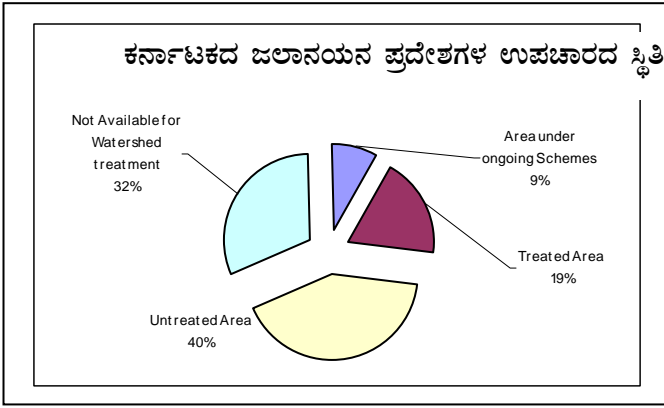
- ಬರಗಾಲದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಒಂದು ತಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ.ಯೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದಾದ ಪರ್ಯಾಯ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ಸಿದ್ಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ದುರ್ಬಲ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿವರ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ರಿಜಿಸ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಇಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬರಗಾಲ ಘೋಷಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತಲಿನ ಮೂರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳಗೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಊರೊಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಆರ್ಥಿಕ ಬಳಕೆಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಒಳಹೊರಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನನ್ನು ಉಸಿರಾಟ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ತುರ್ತಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಹಾಗೂ ಮೇವು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಊರೊಟ್ಟಿನ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು “ಒಂದು ಗ್ರಾಮ-ಒಂದು ಕೆರೆ” ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಕೆರೆ ತೊರೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ, ದುರಸ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ನೀರು ಗ್ರಾಮದ ಕೆರೆಯತ್ತ ತಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಹಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಇದರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದು.
- ರೈತರು ಮಳೆಗಾಲದ ಏರುಪೇರುಗಳಿಂದಾಗುವ ನಷ್ಟಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ತಮ್ಮ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ಅಂಗಭಾಗವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು, ಶೀತಲ ದಾಸ್ತಾನು ಸೌಕರ್ಯ, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ರೈತರು ಬೇವು, ಹುಣಿಸೆ, ಹೊಂಗೆ, ಅಗಸೆ, ಆಲ, ಚಿಗರೆ, ಮೇವಿನ ಮರಗಳು ಮುಂತಾದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡೆಯಪಕ್ಷ ಎಕರೆಗೆ ಐದರಂತೆ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಮೀನಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ/ ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

7.4 ಜಲಾನಯನ ನಿರ್ವಹಣೆ : ಸೇರ್ಪಡಿಸಿದ ತಂತ್ರ

1980ರ ಮಧ್ಯಾವಧಿಯಿಂದಲೂ ಕರ್ನಾಟಕವು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಯಶಸ್ವೀ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆದ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೋಲಿಸ್ವಿಕೆ ಜಲಗ್ರಾಹಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಅವುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನುಗುಣವಾಗಿ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ತೇವಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕೇಂದ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಯೋಜಿತ (ಬಹು-ವಿಭಾಗಗಳ) ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಆದಕಾರಣ ಸರ್ಕಾರವು ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ತೆರೆಯುವುದರಿಂದ ಜಲಾನಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಯೋಜನೆ,

ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 2000ದ ಇಸವಿಯ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು

ಯೋಜನೆಗಳು, ಕೇಂದ್ರ ವಿಭಾಗದ ಯೋಜನೆಗಳು, ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆದ ಪ್ರಾಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ವಿಭಾಗದ ಯೋಜನೆಗಳು ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖಾಂತರವೇ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

7.5 ರಾಜಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.(152.2 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳು) 190.040 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 129.79 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.(12.80 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳ ಬರಡು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ಇದರಲ್ಲಿ 39.20 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರ್ಚ್ 2006ರವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ 90.50 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಉಳಿದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಮುಂದಿನ 20 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

7.6 ಜಲಾನಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಬಹುತೇಕ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟವು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲಿತಾಂಶವು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೂ, ಸಾಗವಳಿ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಜಮೀನುಗಳ ಉಪಚರಣೆಯನ್ನುಳಿದಂತೆ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತೃತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಅಂಥ ಜಮೀನುಗಳ

ಉಪಚರಣೆಯನ್ನು ಸಹಾಯಧನ ದೊರೆತಂತೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಿ.ಆರ್.ವೈ. ನಿಧಿಗಳನ್ನು ಖಾಸಗೀ ಜಮೀನು/ಭೂಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಳಸಲು ಪರವಾನಗಿ ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕನನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವೆಚ್ಚದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಭರಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಬಹುದು. ಒಣ-ಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಘಟಿತ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಗರಿಷ್ಠ ಸಂಘಟನೆಯುಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

7.7 ಪ್ರಥಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ "ಹೈ ಪವರ್ ಕಮಿಟಿ ಫಾರ್ ರಿಡ್ರೆಸಲ್ ಆಫ್ ರೀಜನಲ್ ಇಂಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ ಇನ್ ದಿ ಸ್ಟೇಟ್" ಇದರ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಇನ್ನುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು (ಕೋಷ್ಟಕ 2).

ಕೋಷ್ಟಕ -2 : ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸೂಚಿಸಲಾದ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಹಂತ	ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಂಖ್ಯೆ	ಆಧ್ಯತೆಯ ಆಧಾರ
1.	ಹಂತ-1	37	ಕೃಷಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯಿರುವ ಹೆಚ್.ಪಿ.ಸಿ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ 37 ತಾಲ್ಲೂಕು (ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳೆ 750 ಮಿ.ಮಿ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ)
2.	ಹಂತ-2	56	ಈ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳೆ 750 ಮಿ.ಮಿ.ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ತೊಡಕಾಗಿದ್ದು, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.
3.	ಹಂತ-3	46	ಮೂರನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳೆ 750-1000 ಮಿ.ಮಿ. ಗಳಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
4.	ಹಂತ-4	36	ನಾಲ್ಕನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಳೆ 1000 ಮಿ.ಮಿ. ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

- ಜಲಾನಯನ ಪ್ಲಸ್ ಪ್ಯಾರಾಡಿಮ್ ಅನ್ನು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಮುದಾಯದ ದೊಡ್ಡ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಪ್ರಾಯೋಜನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ: ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವೆಲ್‌ಡಿಫೈನ್ಡ್ ಪಾತ್ರ.
- ಪ್ರಾಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಿಯೋಗಗಳಿಗೆ (ಡಿ.ಐ.ಏ.ಎಸ್) ನಿರ್ಗಮನ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ. ಪ್ರಾಯೋಜನೆಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿಕ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘಾವಧಿಕ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವ ಒಂದು ಟೈನ್ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ ಅಪ್ರೋಚ್.
- ಪಿ.ಐ.ಏ.ಎಸ್. ಆಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು/ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರ. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪಾತ್ರ.

- ಗ್ರಾಮೀನ ಬಡಜನತೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ತರುವುದು. ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ " ನ್ಯಾಷನಲ್ ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್ ಏಜೆನ್ಸಿ" ಒದಗಿಸಿದ "ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್ ಡ್ಯಾಟಾ"ದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆ.

8. ಬೆಳೆ ವಿಮೆ

ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 1948ರಲ್ಲಿ ಡಾ.ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್ ರವರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಕೃಷಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ 1970ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಮಾದರಿ ಯೋಜನೆಯ ಕರಡನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಡಾ.ಧರಮ್ ನಾರಾಯಣ್‌ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯು ಸಾಧ್ಯಾ ಅಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಬೆಳೆ ವಿಮೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಒಲವು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ, " ಜಿಐಸಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ" ವು ತಾನಾಗಿಯೇ 1972ರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು. 1976ರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ.ದಾಂಡೇಕರ್‌ರವರು ಬೆಳೆ ವಿಮೆಯನ್ನು ಬೆಳೆ ಸಾಲದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಕವಾಗಿ 1978ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವಾರು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 1985ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಾದ್ಯಂತ "ಕಾಂಪ್ರಿಹೆನ್ಸಿವ್ ಕ್ರಾಪ್ ಇನ್ಶೂರೆನ್ಸ್ ಸ್ಕೀಮ್ ಎಂದು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾ ಸಾಲಗಾರರಿಗೆ ಖಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಇದು ದುರ್ಬಲವರ್ಗದವರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಇದಾದನಂತರ 1999ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಭೀಮಾ ಯೋಜನೆ (ಆರ್.ಕೆ.ಬಿ.ವೈ) ಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಧಿಸೂಚಿತ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಹಾಗೂ ಔಪಚಾರಿಕ ಸಾಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ರೈತರಿಗೆ ಖಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಪಡೆಯದೆಯೂ ಅಧಿಸೂಚಿತ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರೂ ಸಹ ಸ್ವಯಂ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2000ದ ಮುಂಗಾರಿನಿಂದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ.

ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಮತ್ತು ರೈತ ಸ್ನೇಹಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ದೇಶನದ ಮೇರೆಗೆ ಜಂಟಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ರೈತರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿವಿಧ ಆಸಕ್ತ ಗುಂಪುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಈ ಸಲಹೆ / ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ರೈತ ಸ್ನೇಹಿ ಮಾಡಲು ತಜ್ಞರ ವಿಶೇಷ ತಂಡವು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

- ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗದ (ಸಿ.ಸಿ.ಇ) ವಿಶ್ವಾಸನೀಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾದರಿ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ.

- ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವಿಫಲತೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಿತ್ತನೆ ತಡವಾಗುವುದರ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯ ವಿಮಾ ಬೇಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದಾದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗೆ ತರುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರದೇಶದ ವಾಸ್ತವ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವುದು ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರವೇ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಇಂಡೆಮ್ನಿಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಷ್ಟ ಹೊಂದುವ ಇಲ್ಲವೇ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪೂರ್ವ ತೊಂದರೆ ಭರಿಸಲು ಯಾವುದೇ ವಿಮಾದಾರನೂ ವಿಮಾ ನೀತಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಲಾರ. ಇಂತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಹಾರವೊಂದನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

- ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಾಗುವ, ಸ್ಥಳೀಯ ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದು, ಆಯ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಎಸ್.ಎಲ್.ಐ. ಹಂಗಾಮಿನ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಅಧಿಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಭದ್ರತಾ ಜಾಲದ ಭರವಸೆ	
• ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೆಳೆ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು	
□ ಸಮಾನವಾದ ನಿಗದಿತ ಬಿತ್ತನೆ ದಿನಾಂಕ	
□ ಬಿತ್ತನೆ ಅಪಾಯವಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆದಿರುವುದು.	
□ ತಡವಾಗಿ ನಷ್ಟದ ಪಾವತಿ.	
□ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು.	
• ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು	
• ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯ ಪರಿಶೀಲನೆ.	

- ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳ ಬಹು ವಾರ್ಷಿಕ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವಿಮಾ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಬೇಕಿದ್ದು ಈ ಬೆಳೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ವಿಮಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗುವುದು.

- ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಮಾ ಗಣಕ ವಿಧಾನವು ಸಾಧಾರಣ ವಿತರಣಾ ತತ್ವಧಾರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ರೇಖೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ

ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕತಾ ರೇಖೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಿತ ತಳಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಿಧಾನವು ಸರಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

- ವಾಸ್ತವಿಕ ವಿಮಾಗಣಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಾಗುವ ಮುನ್ನ ಒಂದು ಸುದೃಢ, ಸೂಕ್ತ, ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ವಿಮಾಗಣಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಗಳಿಗೂ ಕುರಿತಂತೆ ಅಳವಡಿಸುವ ಮೊದಲು ಒಂದೆರಡು ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಜಾಗತಿಕ ಬಿಸುಪುಗಳಿಂದಾಗಿ, ವಿಮೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ವಿಮಾ ನೀಡಿಕೆದಾರನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ವಿಮಾ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರೀಮಿಯಂನ ಸಹಾಯಧನದ ಪರಿಗಣನೆಯಿಂದಲೇ ರೈತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿರಲಾರದು ಹಾಗೂ ವಿಮಾ ನೀಡಿಕೆದಾರನೂ ಅಗತ್ಯ ನಿಧಿಯೊಡನೆ ಸಿದ್ಧವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ, ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- ರೈತನ ಗಂಡಾಂತರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಸರಳತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇನ್ನಿತರ ವಿಮಾ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಹವಾಮಾನ ವಿಮೆ, ವರ್ಷಾ ವಿಮೆ (ಇಫ್‌ಕೋ,

ಓೋಕಿಯೋ ವಿಮೆಗಳನ್ನು) ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

9. ಸ್ಥಳೀಯ ಅಂತರಗಳ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು

ಹೈ ಫವರ್ ಕಮಿಟಿ ಫಾರ್ ರಿಡ್ರೆಸಲ್ ಆಫ್ ರೀಜನಲ್ ಇಂಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ (ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ಕಮಿಟಿ) ಸಮಿತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣ, ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಂಭಂಧಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಸಹ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು ನೀರಾವರಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಧಾನ ಬೆಲವಣಿಗೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಆದಕಾರಣ, ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತಂತ್ರವು ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದು, ಜಲಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ

ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವುದು		
• ಸ್ಥಳೀಯ ಸೂಕ್ತ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ.	ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ	
• ಸಾಂದ್ರ ಜಲಾನಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	
• ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು		
• ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತವಲ್ಲದ ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣ	ಗ್ರಾಮೀಣ	
• ತರಬೇತಿ ಮುಖಾಂತರ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು	ಕೌಶಲ್ಯತೆ	
• ಸ್ಥಳೀಯ ಅನುಕೂಲಕರ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ.	ಉದ್ಯೋಗ	

ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಕುಶಲತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಂಭಂಧಿತ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಲಭ್ಯ ಕಾರ್ಯಬಲಯುತ ಸಂಭಾವನಾಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಂಬಲಯುತ ತಂತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿದವರ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕವುಂಟಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆದಾಯ ಗಳಿಕೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಖಲೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ತಂತ್ರವು ಲಭ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಧನದೀಕರಿಸುವುದಾಗಿದ್ದು, ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವಿಕೆ

ಮಾದರಿಯನ್ನು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತಿತರ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಬಳಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರತ್ತ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- ಈ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭಂಧಿಸಿದವರು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅಂತಹ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಕಪಾಟು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಜರೂರಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ದಾಖಲೆಯು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ವಿಶಾಲ ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ -3 ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳ ಪಕ್ಷಿನೋಟ

ಜಿಲ್ಲೆ/ತಾಲೂಕು	ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳು
ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ:-	
ಸಂಡೂರು	ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಸಮೀಪ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ, ಗಣಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರೆದಂತಹ ಭೂಮಿನ ಪುನಃಶ್ಚೇತನ.
ಕೂಡಿಗೆ	ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಬೀಜಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪುಷ್ಪ ಬೇಸಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಲಘು ನೀರಾವರಿ, ತುಂಡು ಹೂಗಳ ರಫ್ತುಗಾಗಿ ಕೊಯ್ಲಿನೋತ್ತರ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು.
ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆ:-	
ಭಾಲ್ಕಿ	ಹಿತ್ತಲ ತೋಟ/ಕೈತೋಟ, ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಬೇಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕಬ್ಬು ಬೇಸಾಯ, ಸಮೀಪ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ.
ಹುಮ್ಮಾಬಾದ್	ಕಬ್ಬು ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಬಯೋ-ಎಥನಾಲ್ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ತರಕಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಶೈತ್ಯಾಗಾರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮಗಳು, ಹಣ್ಣು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆ.
ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ	ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕೊಯ್ಲಿನೋತ್ತರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮಗಳು, ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು.
ಔರಾದ್	ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ತರಕಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಶೈತ್ಯಾಗಾರಗಳು, ರೇಷ್ಮೆ, ಸಮೀಪ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ.
ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ:-	
ಸೇಡಂ	ತೋಗರಿ ಮತ್ತು ಕಡಲೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕಿರು ಬೇಳೆ ಗಿರಣಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಉದ್ಯಮಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆ, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು.
ಶೋರಾಪುರ	ಹೈಟೆಕ್ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ನೆಲಗಡಲೆ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮಗಳು, ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಣ್ಣಿನ ಸುಧಾರಣೆ, ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಪ್ಪಾಯ, ದಾಳಿಂಬೆ ಮತ್ತು ಅಂಜೂರ ಹಣ್ಣುಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ.
ಯಾದಗಿರಿ	ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸಮಗ್ರ ಪೀಡೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ನೆಲಗಡಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮಗಳು ಕಿರು ಬೇಳೆ ಗಿರಣಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಮೀಪ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ.
ಚಿತ್ತಾಪುರ	ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮಗ್ರ ಪೀಡೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮಗಳು, ಒಣಭೂಮಿ ಬೇಸಾಯ, ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆ.
ಆಳಂದ	ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಪೀಡೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮಗಳು.
ಶಹಾಪುರ	ನೆಲಗಡಲೆ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಣ್ಣಿನ ಸುಧಾರಣೆ, ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ, ಜೀವ ಚೈತನ್ಯ ಕೃಷಿ.
ಚಿಂಚೋಳಿ	ತೋಗರಿ, ಹೆಸರು, ಉದ್ದು ಮತ್ತು ಸೋಯಾ ಅವರೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕಿರು ಬೇಳೆ ಗಿರಣಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ.
ಜೀವರ್ಗಿ	ಹತ್ತಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಮತ್ತು ತೋಗರಿ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಣ್ಣಿನ ಸುಧಾರಣೆ, ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ:-	
ಕುಷ್ಪಗಿ	ರಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಮತ್ತು ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಶೈತ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮಗಳು, ಅಂತರ್ಜಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ.
ಯಲ್ವುರ್ಗಾ	ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಮತ್ತು ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ, ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.
ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ:-	
ಸಿಂಧನೂರು	ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮಗ್ರ ಪೀಡೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಕುಕ್ಕುಟ ಕೃಷಿ, ಭತ್ತದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ.
ಮಾನ್ವಿ	ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮಗ್ರ ಪೀಡೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಕುಕ್ಕುಟ ಕೃಷಿ ಭತ್ತ ಮತ್ತು ನೆಲಗಡಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ.
ಲಿಂಗಸುಗೂರು	ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಉತ್ಪಾದನೆ, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಒಣಭೂಮಿ ಬೇಸಾಯ, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆ, ನೆಲಗಡಲೆ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಬೆಳೆಗಳ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ, ಕುರಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆ ಉದ್ಯಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
ದೇವದುರ್ಗ	ಒಣಭೂಮಿ ಬೇಸಾಯ, ಅರಣ್ಯ-ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪದ್ಧತಿ, ಕುರಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಉಣ್ಣೆ ಉದ್ಯಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಂಜರು ಭೂಮಿ ಪುನಃಶ್ಚೇತನ.
ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ:-	
ಬೀಳಗಿ	ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಮರ್ಥ ಬಳಕೆ, ಕಬ್ಬು ಬೇಸಾಯ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಲವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು. ಗ್ಲೋಕೋಸ್, ಮುಸುಕಿನಜೋಳದ ಎಣ್ಣೆ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳದ ಅವಲಕ್ಕಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಕಬ್ಬು ಮತ್ತು ಇತರ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ರಪ್ಪಿಗಾಗಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ.
ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ:-	
ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ	ಒಣಭೂಮಿ ಬೇಸಾಯ ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಹಣ್ಣು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಬೆಳೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಂಜರು ಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಜೇನು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೆ/ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಒಣಭೂಮಿ ಬೇಸಾಯ ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಹಣ್ಣು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮಗಳು, ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಣ್ಣಿನ ಸುಧಾರಣೆ, ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಈರುಳ್ಳಿ ಶೇಖರಣೆಗಾಗಿ ಉಗ್ರಾಣಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಬೀಜಗ್ರಾಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
ಇಂಡಿ	ರಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಹೈಟೆಕ್ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಒಣಭೂಮಿ ಬೇಸಾಯ ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಹಣ್ಣು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮ, ಏತ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ

ಸಿಂಧಗಿ	ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಒಣಭೂಮಿ ಬೇಸಾಯ, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಹಣ್ಣು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮ, ಜೇನು ಸಾಕಣೆಯನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೆಯಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕಬ್ಬು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳ ಲಭ್ಯತೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡುವುದು. ಬೀಜಗ್ರಾಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
--------	---

ಕೋಷ್ಟಕ-4 : ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲೂಕುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳ ಪಕ್ಷಿನೋಟ

ಜಿಲ್ಲೆ/ತಾಲೂಕು	ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳು
ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾಮಾಂತರ) ಜಿಲ್ಲೆ:-	
ಕನಕಪುರ	<ul style="list-style-type: none"> ಜಲಾನಯನ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಾಂಶ ಮತ್ತು ಭೂಫಲವತ್ತತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ತಯಾರಿಕೆ/ಹಸಿರೆಲೆ ಗೊಬ್ಬರ, ಗೋಡು ಮಣ್ಣಿನ ಮರು ಬಳಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳಾದ ಕೃಷಿ-ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪದ್ಧತಿ (ಮಾವು, ಸಪೋಟ, ಹುಣಸೆ, ಹಲಸು, ಪುಷ್ಪ ಮುಂತಾದವು) ಮತ್ತು ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿ (ಮಾವು, ಸಪೋಟ+ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್, ಸರ್ವೆ, ತೇಗ), ಅರಣ್ಯ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು (ಜಾಲಿ, ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್, ತೇಗ, ಸೀಸಾ, ಹೆಬ್ಬೇವು, ಕಕ್ಕಿ, ಮುತ್ತುಗ+ಸ್ವಲೋ ಹೆಮೆಟ್, ಸ್ವಲೋ ಸ್ಯಾಬ್ರಾ, ಕ್ಯಾಲಪಾಗೋಮಿಯಂ, ಅಂಜನ್, ಗಿನಿ ಮುಂತಾದವು) ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ಒಣ ಪ್ರದೇಶ ತರಕಾರಿಗಳು (ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಹುರುಳಿ, ಬದನೆ, ಟೊಮ್ಯಾಟೊ, ಚವಳಿ, ಕುಂಬಳ ಜಾತಿ ಮುಂತಾದವು), ಪುಷ್ಪ ಕೃಷಿ (ನೇವಂತಿಗೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಕನಕಾಂಬರ, ಚೆಂಡು, ಗುಲಾಬಿ ಮುಂತಾದವು), ಹಣ್ಣುಗಳು (ಸೀಬೆ, ಪಪ್ಪಾಯ, ಬಾಳೆ), ರೇಷ್ಮೆ, ತೆಂಗಿನ ತೋಟಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ಜಾನುವಾರು ಘಟಕಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ಸ್ಥಳೀಯ ಎಳೆಯುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕುರಿ ಸಾಕಣೆ, ಹಂದಿ ಸಾಕಣೆ, ಉದ್ಯಮ, ಕುಕ್ಕುಟ, ಮೊಲ ಸಾಕಣೆ, ಜೇನು ಸಾಕಣೆ) ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.
ಮಾಗಡಿ	<ul style="list-style-type: none"> ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಒಣ ಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಜಾನುವಾರು ಘಟಕಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ:-	
ಹೊಸದುರ್ಗ	<ul style="list-style-type: none"> ಜಲಾನಯನಗಳ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ (ಮಾವು ಮತ್ತು ಸಪೋಟ) ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು, ಎಳ್ಳು, ಈರುಳ್ಳಿ, ನೆಲಗಡಲೆ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ. ಜಾನುವಾರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ಕುರಿ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕುಕ್ಕುಟ ಉದ್ಯಮ ಇತ್ಯಾದಿ)
ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆ	
ಚನ್ನಗಿರಿ	<ul style="list-style-type: none"> ಮುಸುಕಿನಜೋಳ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಜಲಾನಯನ ಆಧಾರಿತ ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.

	<ul style="list-style-type: none"> • ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ ಅಂತರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು. • ಕುರಿ ಸಾಕಣೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೇವು/ಹುಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
ಹರಪನಹಳ್ಳಿ	<ul style="list-style-type: none"> • ಜಲಾನಯನಗಳ ಮೂಲಕ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆ. • ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ತಳಿಗಳ ಜೋಳ, ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳು, ಹತ್ತಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. • ಒಣಭೂಮಿ ಪುಷ್ಕೋದ್ಯಮ (ಮಲ್ಲಿಗೆ) ಮತ್ತು ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ	
ಬಾಗೇ ಪಲ್ಲಿ	<ul style="list-style-type: none"> • ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮಳೆ ನೀರು ಕೊಯ್ಲುನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. • ಒಣ ಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ (ಮಾವು, ಸಪೋಟ, ಗೋಡಂಬಿ ಇತ್ಯಾದಿ)ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. • ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳಾದ ಕೃಷಿ, ಅರಣ್ಯ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. • ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್/ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ. • ಜಾನುವಾರುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಹಂದಿ ಸಾಕಣೆ, ಕುಕ್ಕುಟ ಸಾಕಣೆ, ಕುರಿ ಸಾಕಣೆ. • ರೇಷ್ಮೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ :-	
ಕುಣಿಗಲ್	<ul style="list-style-type: none"> • ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳು • ಒಣ ಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ-ತೋಟಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ • ಜಾನುವಾರುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ಕುರಿ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕುಕ್ಕುಟ) ಮತ್ತು ಮೇವು ಉತ್ಪಾದನೆ. • ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಮರು ಬಳಕೆ
ಮಧುಗಿರಿ	<ul style="list-style-type: none"> • ಮಳೆ ನೀರು ಕೊಯ್ಲು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣೆ • ಒಣ ಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. • ಕುರಿ ಸಾಕಣೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ • ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್/ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ • ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಮತ್ತು ಮೇವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
ಗುಬ್ಬಿ	<ul style="list-style-type: none"> • ಪ್ಲಾಂಟೇಷನ್ (ತೋಪು) ಬೆಳೆ (ತೆಂಗು)ಗಳ ಉತ್ತೇಜನಕ್ಕಾಗಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. • ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕುರಿ ಸಾಕಣೆ, ಹಂದಿ ಸಾಕಣೆ ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟ ಉದ್ಯಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. • ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಕೆ (ತೆಂಗಿನ ನಾರು)ಗೆ ಉತ್ತೇಜನ
ಶಿರಾ	<ul style="list-style-type: none"> • ಮಳೆ ನೀರು ಕೊಯ್ಲು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ • ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. • ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕುರಿ ಸಾಕಣೆ, ಹಂದಿ ಸಾಕಣೆ ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟ ಉದ್ಯಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. • ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್/ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ • ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು/ಮೇವು ಉತ್ಪಾದನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
ಪಾವಗಡ	<ul style="list-style-type: none"> • ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಜಲಾನಯನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. • ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್/ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುವುದು. • ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ (ನೆಲ್ಲಿ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಸೀತಾಫಲ, ಮಾವು, ಸಪೋಟ, ಗೋಡಂಬಿ), ಔಷಧೀಯ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ ಸಸ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ • ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ - ಕೃಷಿ-ಅರಣ್ಯ, ಅರಣ್ಯ-ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳು • ಜಾನುವಾರುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ಕುರಿ ಸಾಕಣೆ, ಕುಕ್ಕುಟ, ಹಂದಿ ಸಾಕಣೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ)

	<ul style="list-style-type: none"> • ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು/ಮೇವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ • ಔಷಧೀಯ/ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ ಸಸ್ಯಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ • ನೆಲಗಡಲೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಪೋಷಕಾಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಮಗ್ರ ಪೀಡೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ. • ನೆಲಗಡಲೆ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಬೀಜ ಮತ್ತು ರಸಗೊಬ್ಬರ ಕೂರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಉಪಕರಣಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.
ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ	
ಚಾಮರಾಜನಗರ	<ul style="list-style-type: none"> • ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ • ತೋಟಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ - ಮಾವು, ಗೋಡಂಬಿ, ಹಲಸು, ಸಪೋಟೆ. • ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆ, ತೆಂಗು, ಶುಂಠಿ ಮತ್ತು ಅರಿಶಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ	
ಹೆಚ್.ಡಿ. ಕೋಟೆ	<ul style="list-style-type: none"> • ಒಣಭೂಮಿ ತೋಟಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ - ಗೋಡಂಬಿ, ಮಾವು, ಸಪೋಟೆ ಮತ್ತು ತಾಳೆ, ಬಾಳೆ, ಅಡಿಕೆ, ಪಪ್ಪಾಯಿ, ಸೀಬೆಗಳನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದು. • ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ. • ಹತ್ತಿ ಮತ್ತು ತಂಬಾಕು ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

10. ಕೃಷಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ

10.1 ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ತಾಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಜಾಲದ ಮುಖಾಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ರೈತರ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸದಿಂದಾಗಿ ಮಾನ್ಯಗೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬೀದರ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ರೈತರ ಅಭ್ಯುದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡೂ, ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಕೃಷಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ರಾಜ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಸಂಕಟದ ಮುನ್ನೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಇಂದಿನ ರೈತರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ರುಜುವಾತು ಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

10.2 ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶ್ರೀ ಅರೋರಾ, ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಫೆಬ್ರವರಿ 2005ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯಿಂದ ರೈತರ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು. ಸಮಿತಿಯು ಸಂಶೋಧನಾ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಸಮಂಜಸತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು. ಜೊತೆಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಯ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರೊಂದಿಗೆ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ಅರೋರಾ ಸಮಿತಿಯು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿತು. ಜ್ಞಾನಯುತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನೀತಿಯ ಅಳವಡಿಕೆ, ಮಾನವ ಶಕ್ತಿಯ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುವುದು,

ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಹೊರ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಒಳ ಹರಿವು ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಗಳು, ವಿಸ್ತರಣಾ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸಲಹೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಲಭ್ಯತೆ, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಧನಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಧನಸಹಾಯ ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹದಗೆಡುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ತೆಳುವಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಇವೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ತೊಡಕುಗಳು. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಕೃಷಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ವಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದು, ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

10.3 ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಬಹುಷಃ ಇವುಗಳ ಆಶಯ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶ ಪ್ರಸ್ತುತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಈಗ ಬದಲಾವಣೆ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ ನಂತರದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ, ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಮಾದರಿಯ ಸ್ಥಳಾಂತರಗಳು ಆಗಲಿಟ್ಟಿವೆ. ಈಗ “ಒಪ್ಪಂದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆ” ಸಲಹೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಚಾಲಿತ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಸ್ತರಣಾ ವಿಭಾಗದ ಹೊರಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಕರಗಳ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪರಿಗಣನೆಗಳ ಮೂಲಕ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಬಲ್ಲದು. ಆದರೆ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಹಾಗೂ ಮಿಷ್ಕಿ ಭೂಮಿ ಪರಿಸರದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಹಾಗೂ ಮಿಷ್ಕಿ ಭೂಮಿ ಪರಿಸರದ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪೂರೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುದ್ರೆಯ (ಬ್ರಾಂಡ್) ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಥಮ ಮಾನ್ಯತೆ ಒಂದು ನಿರಂತರ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರಬೇಕು.

10.4 ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯ (ಅರೋರ ಸಮಿತಿ) ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ, 'ಬೇಡಿಕೆ ಪ್ರೇರಿತ' ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು 'ಪ್ರಾಯೋಜನೆ ಉದ್ದೇಶಿತ ಸಂಶೋಧನೆ' ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ವಿಭಜನೆಯಾಗಿರುವಿಕೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು 'ರೈತಕೇಂದ್ರಿತ' ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇದು ರೈತರಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ನೆರವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ರೈತರ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಶೋಧನೆಯು ನೇರವಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪಬೇಕು. ಆದರೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮೂಲ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಗುರಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಧೋರಣೆಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಮನವು ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉದ್ದೇಶವೇ ಅದು. ಆದರೆ ಇದರ ಅರ್ಥ ಮೂಲ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದಲ್ಲ.
- ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿಯು (1993), ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಬೀಜ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಪರೀಕ್ಷಣೆ, ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುವಿಕೆ, ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ.
- ಔದ್ಯಮಿಕ ಬಳಕೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕು.

- ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಆದಾಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿ (1993)ಯು ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿ ಅವು ಈ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ.
- ಕೃಷಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಇರುವ ಬೇಡಿಕೆಯು ತೀವ್ರೋಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರವು ಕೃಷಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಯಾರಂಭಿಸುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಸತೀಶ್‌ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿಯು (1993) ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಕಾಲಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಳಿ ಅಭಿವರ್ಧಕ ಬೀಜ ಮತ್ತು ಬಿತ್ತನೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಮೂಲ ಬೀಜ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಿತ ಬೀಜಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಪರಿಣಿತರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಸಮಗ್ರ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಪದ್ಧತಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ಎರಡೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ವಿವಿಧ ಫಾರ್ಮ್ ಗಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ರೀತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ (1 ರಿಂದ 2 ಎಕರೆ, 2 ರಿಂದ 4 ಎಕರೆಗಳು) ಪ್ರತಿ ಕೃಷಿ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ನಿಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾನ್ವಿತಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಬೇಕು. ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೂಲಕ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಾಯೋಜನೆಗಳ ಸೂತ್ರೀಕರಣವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ ನಿಯಂತ್ರಕ ಅಂಶದ ಮೇಲೆ

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ

- ಆರೋರ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಅನ್ವಯಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಒತ್ತು.
- 'ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಉದ್ದೇಶದ ಸಂಶೋಧನೆ' ಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಸಂಶೋಧನೆ ಕಡೆಗೆ.
- ಆದಾಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ನಿಯಂತ್ರಣವಾಗಿ ರೈತರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ರೈತರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುವುದು.
- ಬೀಜ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಂಡ್ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು.

ಕೂಡಿಮಾಡುವಂತಿದ್ದು, ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿಗದಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನೆಯ ನಂತರವೇ ಅನುದಾನವನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

- ಆರೋರ ಸಮಿತಿಯು, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ರೈತರನ್ನು ತಲುಪಲು ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ವರದಿಮಾಡಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಗಣನೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಳಂಬವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಅತಿ ಜರೂರಾಗಿ

ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಹಂತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಮುಂಚೂಣಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

- ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ರೈತರ ಅನುಸರಣೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣೆ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಾಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಪ್ರಾಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಪರ್ಕತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು.
- ಹೊಸ ತಳಿಗಳು/ಹೈಬ್ರಿಡ್‌ಗಳ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವು ಈಗಾಗಲೇ ಬೆಳೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ತಳಿಗಳಿಗಿಂತ ಕೊನೆ ಪಕ್ಷ ಶೇ.20-25 ರಷ್ಟಾದರೂ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ತೋರುವಂತಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೊಸ ತಳಿಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಮಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿ ಬೇಗ ಮಾಡುವಂತಾಗಬೇಕು. ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

11. ತೋಟಗಾರಿಕೆ : ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ

11.1 ಒಣಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ರೈತರ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಹೆಚ್ಚಳವು ತೋಟಗಾರಿಕೆಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರ್ದೇಶನವಾಗಿದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಘಟಕಾಂಶ ಉತ್ಪಾದಕಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಉದ್ಯಮವು ರಾಜ್ಯದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು 16.30 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ 95.81 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಗಳಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದ ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.13 ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ದೊರಕಿದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವು ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಶೇ. 17 ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವುದಾದರೂ ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಒಣಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾವು, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಸಪೋಟ, ನಿಂಬೆ, ಮೂಸಂಬಿ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಅಂಜೂರ ಮತ್ತು ಪಪಾಯ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶ ದೊರಕಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಒಣವಲಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಮಾವು, ಕಸಿಮಾಡಿದ ಹಲಸು, ಅನೋನ, ಆಮ್ಲ, ಮರಸೇಬು ಮತ್ತು ಜಾಮೂನ್ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಬೆಳೆಗಳು ಗಟ್ಟಿ ಕವಚ ಹೊಂದಿದವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ಹುಣಿಸೆ, ಅನೋನ, ಜಾಮೂನ್, ರೋಸ್ ಆಪಲ್, ಕಸಿ ಮಾಡಿದ ಗೋಡಂಬಿ, ಬೇರ್ ಮತ್ತು ಮರಸೇಬುಗಳು ಈ ವಿಧದ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ. ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಒಣ ವಲಯಗಳು ಬೇಸಾಯ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬೇರ್, ಹುಣಿಸೆ, ಮರಸೇಬು ಮತ್ತು ಅನೋನಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಒಣವಲಯಗಳು ಮಾವು, ಹಲಸು ಮತ್ತು ಆಮ್ಲಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಸಂಕ್ರಮಣ ವಲಯಗಳು ಗೋಡಂಬಿ, ಸಪೋಟ, ಹಲಸು, ಮರಸೇಬು, ಆಮ್ಲ ಮತ್ತು ನೇರಳೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಬೆಟ್ಟಪ್ರದೇಶ ವಲಯವು ಅನಾನಸ್, ಗೋಡಂಬಿ ಮತ್ತು ಹಲಸಿನ ಬೆಳೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಬ್ರೆಡ್ ಫ್ರೂಟ್, ರೋಸ್ ಆಪಲ್, ಕಮರಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಗಾರ್ಸಿನಿಯಗಳು ತೀರವಲಯ (ವಲಯ-10)ದ ಬೇಸಾಯ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಉನ್ನತ ಉತ್ಪಾದಕ ರಾಜ್ಯಗಳ

ಉತ್ಪಾದಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾವು (8.2 ಮೆ.ಟನ್/ಹೆ.), ಬಾಳೆ (25.6 ಮೆ.ಟನ್/ಹೆ.), ಕಿತ್ತಳೆ (7.2 ಮೆ.ಟನ್/ಹೆ.), ಮೂಸಂಬಿ/ನಿಂಬೆ (4.5 ಮೆ.ಟನ್/ಹೆ.), ಮ್ಯಾಂಡರಿನ್ (9.8 ಮೆ.ಟನ್/ಹೆ.) ಮತ್ತು ಸೀಬೆ (7.4 ಮೆ.ಟನ್/ಹೆ.) ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಂತರವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

11.2 ಕಳೆದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಬೆಳೆಗಳ ಬೇಸಾಯವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಬೆಳೆಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದು ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಬೆಳೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು 1978-79 ರಲ್ಲಿ 4,000 ಹೆಕ್ಟೇರು ಹಾಗೂ 21,000 ಟನ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿದ್ದು 1995-96 ರಲ್ಲಿ 17,419 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಿಗೆ (ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ. 46 ಭಾಗ ಪ್ರದೇಶ) ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 1,02,205 ಟನ್‌ವರೆಗೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಹೂವಿನ ಬೇಸಾಯದ ಉತ್ಪನ್ನದ ರಫ್ತು ಪ್ರಮಾಣವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಳಗೊಂಡಿದ್ದು 1994-95 ರಲ್ಲಿ 8 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು (15 ಲಕ್ಷ ರೂ.) ಮಾತ್ರ ಇದ್ದದ್ದು 2004-05 ರಲ್ಲಿ 700 ಟನ್ ಗಳಷ್ಟು (50 ಕೋಟಿ ರೂ. ಮೌಲ್ಯ) ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯದ ರಫ್ತು ಮಟ್ಟವು ದೇಶದ ಹೂವಿನ ಬೇಸಾಯದ ಗಳಿಕೆಯ ಶೇ. 7 ರಷ್ಟು ಭಾಗವಾಗಿದೆ (ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 1997)

- ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರದೇಶದ ಯೋಜಿಸುವಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಈ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ತಾಜಾವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗಾಂಶ ಮಾತ್ರವೇ ಇತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ರಾಜ್ಯದ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ದರ್ಶನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಬೆಳೆಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದವರೆಗಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ರೈತರು ತಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಬೆಳೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮಮಟ್ಟದ ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೊಂದುವಂತಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ನಿಯತಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಮೇಲಿನ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ, ಗೃಹಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಳೆ ಮಾದರಿಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬೆಳೆ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.
- ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಹಾರ್ಟ್‌ನೆಟ್ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ಕಿಯೋಸ್ಕ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದೂರದರ್ಶನ ವಾಹಿನಿಗಳ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಧ್ಯಮ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಲಹಾ ನೆರವು ನೀಡಲು ಹಾಗೂ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.
- ರಾಜ್ಯದ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲೆಂದರೆ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯವೆಂದರೆ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೇಸಾಯವೊಂದೇ ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಇದು ಆದಾಯ ಒದಗಿಸುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಆದಾಯವನ್ನೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ

ತೋಟಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿ ನಂಬುಂಡಪ್ಪ ಸಮಿತಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ.

- ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಮಟ್ಟಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಕಿರು ಹಣ್ಣುಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಒಣ ಭೂಮಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಇದನ್ನು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಇದನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದೂರದರ್ಶನ ವಾಹಿನಿಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ರೈತರು, ವರ್ತಕರು ಹಾಗೂ ಇತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕೆಎಸ್‌ಎಎಂಬಿ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಯ್ಲೋತ್ತರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಮಾನಕ ಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಶೀತಲ ಸಂಗ್ರಹ ಘಟಕಗಳ ಸತ್ವವನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿತಗೊಳಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಸಾಗುವಳಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಂಜಸತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಳಿ ಅನುಕೂಲಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಇದು ಸಾಗುವಳಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಪುನರ್ನವಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಸಾವಯವ ವಿಧಾನದಿಂದ ಬೆಳೆದ ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿಗಳು ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಹಾಗೂ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.
- ಪ್ರತಿಕೂಲಕರವಾದ ಹವಾಮಾನ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಅತೀವ ನಷ್ಟವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ರೈತರಿಗೆ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ನೆವಾಗುವಂತೆ ಹೂಡಿಕೆ ಮಿಮೆಯೋಜನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ವಿಮೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವಂತೆ ಪರ್ಯಾಯ ಆಧುನೀಕೃತ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಇಂದಿನ ಜರೂರು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ಸೂಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಉಚಿತವಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿಯಬಲ್ಲವು.
- ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಅತಿ ಬೇಗ ಹಾಳಾಗುವಿಕೆ ಗುಣದಿಂದಾಗಿ ಅವು ವಿಳಂಬ ರಹಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಕೋಯ್ಲೋತ್ತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತಡೆಕಾರಕ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಲಾಗುವುದು.
- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಬೆಳೆ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದ್ದು ಕಾಫಿ, ಟೀ, ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ಸಂಬಾರ್ ಬೆಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್, ಟೀ ಬೋರ್ಡ್, ಸ್ಟ್ರೆಸ್ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಮುಂದಿನ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಣಿಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಯೋಜಕ ನಿಯೋಗಿಯನ್ನು ಕೆಎಪಿಪಿಇಸಿಯನ್ನು ನಿಯುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದಾಳಿಂಬೆ, ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಂಘವು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ದಾಳಿಂಬೆ ರಫ್ತನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ

ರೈತರೇ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ರೈತ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟಯೋಗಿಯಾಗಿ ಸಹಯೋಗಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.

11.3 ಹೂವಿನ ಬೆಳೆ ಬೇಸಾಯ

ಹೂವಿನ ಬೆಳೆಬೇಸಾಯವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ:

- ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅತಿ ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೆಚ್ಚಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಶೀತಲ ಯಂತ್ರವುಳ್ಳ ವ್ಯಾಪಕಗಳಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಹೂಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಹೂ ಬೇಸಾಯಗಾರರು ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಣ ಹೂಡುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಇಲಾಖೆಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೆರವು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.
- ಎರಡನೆಯದು, ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಹೂವಿನ ಬೇಸಾಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಗುವಂತಿಲ್ಲದಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
- ಮೂರನೆಯದು, ಹೂವಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಲಾಗುವುದು.

12 ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜಕಗಳೆಂದರೆ ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ. ಈ ಅಂಶದಿಂದಲೇ ಧೋರಣೆ ಸರಿಪಡಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಹೂಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ, ನೀರು ಮತ್ತು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರ, ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಔಷಧಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು ಸತ್ವಭರಿತ ಹೂಡಿಕೆಗಳಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು. ಫಾರ್ಮ್ ವಸತಿಗೆ ಆದಾಯದ ಅರಿವು, ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಬೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಣಯಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಫಾರ್ಮ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುಣವನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹೂಡಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ, ಸಾಗುವಳಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದ ಹರಿವು ಹೆಚ್ಚಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀರು ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನೀತಿ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲಾಗಿದೆ.

13. ನೀರಾವರಿ : ಮೌಲ್ಯಭರಿತ ಅಗತ್ಯತೆಗಳ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣೆ

13.1 ಕೃಷಿಯು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ನೀರಾವರಿಯು ಭೂಮಿಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿದ್ದಿತಾದರೂ ಕೆಲವು ಗಮನಾರ್ಹ ನೀರಾವರಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರ (ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ಏಕೈಕ ಯೋಜನೆ), ವಿಜಯನಗರ ನಾಲೆಗಳು, ಕಾವೇರಿ ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಾಲೆಗಳು, ಗೋಕಾಕ್ ನಾಲೆ, ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಸಾಗರ, ಮಾರ್ಕೊನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಅಂಜನಾಪುರ. ಪ್ರಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ತುಂಗಭದ್ರ, ಭದ್ರ ಮತ್ತು ಘಟಪ್ರಭ ಹಂತ-1 ಇವುಗಳನ್ನು ಯೋಜನಾ

ಅವಧಿಗೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಪ್ರಗತಿಯು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಮೊದಲನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತು.

13.2 ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಶಾಲ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. (1) ಹರಿಯುವ ನೀರಾವರಿ (2) ಏತ ನೀರಾವರಿ. ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಮುಖ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕಿರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ನದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಇತರ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು, ಜಲಾಶಯಗಳು ತೆರೆದ ಬಾವಿ ಮತ್ತು ತೋಡು ಬಾವಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಬೇಸಾಯ ಸ್ಥಗಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನೀರು ನಿರ್ವಹಣ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸದೆ ಇರುವುದು ಹಾಗೂ ಬಳಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಉತ್ತಮ ನೀರಾವರಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿರುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿಯವರೆಗೆ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶವಾಗಿ, ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟವು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಅಂತರ್ಜಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-5 : ಮಾರ್ಚ್-2006ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆದ್ದಂತೆ ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಷ್ಕಿತಿ (ಲಕ್ಷ ರೂಗಳಲ್ಲಿ)

ವಿವರ	ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ)	ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದಿತ ವೆಚ್ಚ	ಪ್ರಸ್ತುತ ವೆಚ್ಚ	ಮಾರ್ಚ್-06 ರವರೆಗೆ ಆದ ವೆಚ್ಚ	ಉಳಿಕೆ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು	42	14858.38	17195.28	17195.28	-
ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು	55	2867872.48	2867872.48	1813584	1054288.48
ಹೊಸದು	19	51582.00	52921.00	112.54	52808.46
ಒಟ್ಟು	116	1063974.18	2937988.76	1830891.82	1107096.74

ಮೂಲ: ಕರ್ನಾಟಕ ನೀರಾವರಿ ನಿಗಮ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು

13.3 ರಾಜ್ಯದ ನೀರಿನ ಧೋರಣೆ 2002 ಅನ್ವಯ, ಯೋಜನೆ ಮಾಡಲಾದ ಅಂತಿಮ ನೀರಾವರಿ

ನೀರಾವರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
<ul style="list-style-type: none"> • ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಅಂತಿಮವಾಗಿ 35 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀರಾವರಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. • ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿಯಿಂದ 21.97 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀರಾವರಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದೆ. • ಹಾಲಿ ಇರುವ ಯೋಜನೆಗಳು : 55 ಮತ್ತು ರೂ. 10543 ಕೋಟಿ ಬಂಡವಾಳ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. • ಬೃಹತ್, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಲಘು ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರಿನಿಂದ 1690.30 ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ. ನೀರನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುವುದು

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು 61 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳು. ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿಯಿಂದ 35 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರು, ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿಯಿಂದ 10 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರು, ಅಂತರ್ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲದಿಂದ 16 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರು. 21.97 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮುಖ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕಿರು ನೀರಾವರಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಚ್ 2006ದ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಇಳುವರಿಯು ಅಂದಾಜು 3438 ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಹಲವಾರು ನದಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾಸ್ಟರ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ವಯ ಒಟ್ಟು ಬಳಕೆಯು 1690.30 ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ.

ಕೃಷ್ಣ ಜಲಾನಯನ	1156.00 ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ.
ಕಾವೇರಿ ಜಲಾನಯನ	408.62 ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ.
ಗೋದಾವರಿ ಜಲಾನಯನ	22.37 ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ.
ಇತರೆ ಜಲಾನಯನಗಳು	103.31 ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ.
ಒಟ್ಟು	1690.30 ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ.

13.4 ಮಾರ್ಚ್ 2006 ರ ವರೆಗಿನ ಸಾಧನೆಗಳು

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಹೂಡಿಕೆ ಮಾರ್ಚ್ 2006ರವರೆಗೆ, ರೂ.24,272.51 ಕೋಟಿ. ಇದು 1951 ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಯೋಜನೆ ಪೂರ್ವದ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ 2006 ರವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ 21.97 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಮಧ್ಯಮ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆ ಯೋಜನೆ ಅವಧಿಯಿಂದ ಒಂಬತ್ತನೇ ಯೋಜನೆ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಸಂಚಿತ ವೆಚ್ಚ ರೂ.15,684.48 ಕೋಟಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದ 19.05 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರು ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹತ್ತನೇ ಯೋಜನೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಚ್ 2006ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ರೂ.12,354.29 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದ್ದು 2.92 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರು ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.46 ಭಾಗವಿದ್ದು, ಶೇ.40 ಭಾಗ ನಾಲೆಗಳಿವೆ. ರಾಜ್ಯವು 8.7 ಲಕ್ಷ ನೀರಾವರಿ ಪಂಪ್‌ಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದು ಇದು ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆಯ ಶೇ.42 ರಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಯೋಜನೆ ವೆಚ್ಚಗಳ ಬಂಡವಾಳ ವಿತರಣೆಯು 1980-81 ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 34 ಇದ್ದುದು 1988-89 ರಲ್ಲಿ ಶೇ.27ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಜನೇತರದಲ್ಲಿ 1980-81 ರಿಂದ 1988-89 ಕ್ಕೆ ಶೇ.75 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕೆಳಗಿನ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ:

13.5 ಪ್ರಮುಖ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು

- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ವಿವಿಧ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಧ್ಯತೆ ಮೇಲೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಅದರಿಂದ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿಲ್ಲ.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಿರುವ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿರುವ ಸದ್ಯದ ಅನುದಾನ ತೀರ ಕಡಿಮೆ. ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಲಭ್ಯತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿರುವುದು. ಇದರಿಂದ ವೆಚ್ಚಗಳು ಹೆಚ್ಚುವಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚ ಸಿದ್ಧಪಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇದನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆಯು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ

ಹಣಕಾಸಿನ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಇದನ್ನು ತೀವ್ರ ಆಧ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಸಹಭಾಗಿ ನೀರಾವರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಹಭಾಗಿ ನೀರಾವರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವಿಕೆ, ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ನೀರು ಬಳಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ (ಡಬ್ಲ್ಯು.ಯು.ಎಸ್) ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಮಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದ ನೀರನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ.
- ಸರದಿ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇಡೀ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹಲವಾರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀರು ಧೋರಣೆ, 2002ರ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನೀರು ಬಳಕೆಗೆ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸರದಿ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ಬಹು ಪಾಲು ಬೆಳೆಗಳು ಪ್ರತಿ ದಿನ ನೀರನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ 8-20 ದಿನಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಬಗೆಯ ಮೇಲೆ ನೀರು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರದಿ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಪದ್ಧತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕಾರ, ಒಂದು ನಾಲೆಯಲ್ಲಿ 15-20 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನೀರು ಬಿಟ್ಟು ಅನಂತರ 10-15 ದಿನಗಳು ಖಾಲಿ ಇರುವಂತೆ ಅಂತರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಇರುವ ಲಭ್ಯ ನೀರಿನಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಪೂರೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ, ಒಂದು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ದಿನಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಹಂಚಾಣಿಕೆ ಪಡೆದ ಎಲ್ಲಾ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೊನೆಯಂಚಿನಲ್ಲಿರುವವರಿಗೂ ಸಹ ನೀರು ದೊರಕುತ್ತದೆ.
- “ಆನ್ ಅಂಡ್ ಆಫ್” ಪದ್ಧತಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ - “ಆನ್ ಅಂಡ್ ಆಫ್” ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಆಧ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
- ಸತೀಶ್‌ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿ (1993)ಯು ವಿವಿಧ ನದಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆಯ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಇರುವುದಾಗಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನೀರಿನ ಗತಿ ಬದಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯತೆ ಇರುವುದಾಗಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ನದಿ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಜಲಾಶಯಗಳ ಸಂಯೋಜಿತ ಜಲಾಶಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಇದು ಒಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರು ಭತ್ತದ ಬದಲಿಗೆ ಇತರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಲಘು ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಭತ್ತದ ಸಾಗುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅರೆ ನೀರಾವರಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. (ಶ್ರೀ) ವಿಧಾನ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸೀಮಿತ ನೀರು ಬಳಕೆಮಾಡಿ ಭತ್ತದ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ನೀರು ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

- ರೈತರು ನೀರಿನ ಬೆಲೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಹಾಗೂ ನೀರು ದುಬಾರಿ ವೆಚ್ಚದ ಹೂಡಿಕೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ನೀರಿನ ದರವನ್ನು 'ಒ' ಮತ್ತು 'ಎಂ' (ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ) ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು.
- ನೀರಿನ ವಿತರಣಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಳವೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ವಿತರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಗಣೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣ ನೀರನ್ನು ಪೂರೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಮುಖ್ಯ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಲೆಗಳ ಹೂಳೆತ್ತುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅಸ್ತರಿ ಹಾಕುವಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವುದು.
- ನಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ನೀರು ಹೊರ ಹರಿಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಪಿಕ್‌ಅಪ್' ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ನೀರು ಹಿಡಿದಿಡುವ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಇದರಿಂದ ಹೊರಹರಿದ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ನೀರು ಕೊರತೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹಿಡಿದಿರುವ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಅಂತರ ನದಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಪರಿಸರ-ಪಟ್ಟಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾಲೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ದೊರಕುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ನೀರು ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಘಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ದೇಶೀ ಜನ್ಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಿಕೆ, ಸ್ಥಳೀಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ನವೀನತನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ನಿರೂಪಿಸುವಿಕೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ನವೀನತನ ವಿಧಾನಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ/ಸರ್ಕಾರೇತರ ಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ/ಸ್ಥಳೀಯ ನಿಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚಿನ ನೀರಾವರಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಅಂದರೆ, ಇಸ್ರೇಲ್ ವಿಧಾನ, ಸುಭಾಷ್ ಪಾಳೇಕರ್, ಅಣ್ಣಾಹಜಾರೆ, ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಲಾವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ನಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪುನರ್ನವೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀರಿನ ನೋಟವೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಚಿಕ್ಕಿತ್ತಾಗುವುದನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಆನಂದದ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರ-ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಎಲ್ಲ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ವರಮಾನವನ್ನೂ ಗಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ರೈತ ಸಮುದಾಯದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಹಯೋಗಿತ ಉದ್ಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

13.6 ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ (ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಇತ್ಯಾದಿ)

ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದಾದ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ನೀರಾವರಿ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಬಾವಿ ನೀರಾವರಿ ಹಾಗೂ ನಾಲೆ ನೀರಾವರಿ ಎರಡರ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಎರಡೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವ ಋಣಾತ್ಮಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸುವಂತಹದಾಗಿದೆ. ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ

ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ, ಬಳಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಗೊಳಿಸಿದರೆ ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲವು ಪ್ರತಿ ಏಕಮಾನ ನೀರಿನಾಂಶಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ವರಮಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ವರಮಾನಗಳು ಪರಿಸರ ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಕೆರೆಗಳ ಹೂಳೆತ್ತುವಿಕೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

- ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಪ್ರದೇಶವು 1000 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಮೀರಿದಾಗ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನೀರು ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಘಗಳನ್ನು “ಹೈಡ್ರಾಲಿಕ್ ಯೂನಿಟ್” ಬಳಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇಂತಹ ನೀರು ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹು ಪಾಲು ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಗಳು ಕೆರೆ ನೀರಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀರು ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಘಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ನೀರಿನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಬಯಸುವ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರು ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕ ವರಮಾನದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
  - ಎಲ್ಲಾ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಣೆ ನೀರು ನಷ್ಟವನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಡೆಗಟ್ಟಲಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳವೆ (ಪೈಪ್) ವಿತರಣಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರು ನೀರು ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಘ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಹಾಗೂ ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
  - ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ನೀರುಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಘಗಳು ಸೂತ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಬೇಕು. ಖಾಸಗಿಯ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸಹ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದು.
  - ಕೆರೆ ಜಲಾನಯನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಿಂದ, ಹೂಳೆತ್ತುವಿಕೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಇತರ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಕೆರೆಯ ಜಲಾನಯನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿ ನೀರಿನ ಒಳಹರಿವಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ತಡೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಕೆರೆಗಳು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ತುಂಬುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

13.7 ಅಂತರ್ಜಲ ನೀರಾವರಿ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಲದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಳಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತರ್ಜಲದ ಅತೀ ಬಳಕೆಯು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅತೀ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಂದರೆ, ಕೋಲಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮೀಣ, ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬಳಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೆಂದರೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು. ಇದರಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದ ನೀರು ಬಳಕೆಯ ಚಿತ್ರಣ ವಿವಿಧ

ತರವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು ನೀರಾವರಿಗೆ ಅದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಲಾಭಾಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ರೈತರು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯ ಆಳ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ 600-800 ಅಡಿಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನೀರು ಎತ್ತುವ ವೆಚ್ಚ, ತೀವ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹೂಡಿಕೆ ದುಬಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಬತ್ತಿದ ಜಲಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಬಹು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ರೈತರು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವೂ ಸಹ ಇದರಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಬಹುಪಾಲು ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳು ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಬಾವಿಗಳ ನೀರಾವರಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಅಂತರ್ಜಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಂತೆ ಕೆಳಗಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಅಂತರ್ಜಲದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 2005 ರಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಿದ ಮಾದರಿ ಬಿಲ್ ಸುತ್ತೋಲೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ

ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಗೊಳಿಸುವುದು	
• ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳದ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು.	ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು
• “ಆನ್ ಅಂಡ್ ಆಫ್” ಪದ್ಧತಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು.	
• ಕಾಲುವೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನೀರು ಬಳಕೆದಾರರ ಸಂಘದ ಮುಖಾಂತರ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.	
• ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವಗೊಳಿಸಿ ಪಂಚಾಯತಿಯವರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು.	ಗ್ರಾಮ
• ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ತರುವುದು.	
• ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಬಳಸಲು ಎಸ್.ಆರ್.ಐ. ಪದ್ಧತಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು.	
• ನೀರಿನ ದರವನ್ನು ಪರೀಷ್ಕರಿಸುವುದು.	
• ಕೊಳವೆ ಮುಂಖಾಂತರ ನೀರನಿ ವಿತರಣೆ ಪದ್ಧತಿ	
• ಕೆರೆಗಳ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುಗೊಳಿಸುವುದು.	
• ಆಳವಾದ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ನಿಷೇಧಿಸುವುದು.	
• ಲಘು ನೀರಾವರಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು	

ಸರ್ಕಾರವು ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಅಂತರ್ಜಲದ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸನವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ರೈತರು ಆರ್ಥಿಕವಲ್ಲದ ಮಟ್ಟದಿಂದ ನೀರು ಎತ್ತುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವಂತೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಹೊಸ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಇರುವ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗೆ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬಾರದು. ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ರೈತರಿಗೆ ನೀರು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಲು, ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಗಾತ್ರದ ಹಿಡುವಳಿಯಾಗಿರಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಹನಿ/ತುಂತುರು ನೀರಾವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರೈತರು ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಗಾತ್ರದ ಹಿಡುವಳಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಧನಸಹಾಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ನೀರು ಬಳಕೆ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇಸ್ರೇಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಡೆದಂತಹ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ನಮಗೆ

ನೆರವಾಗಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಇದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

- ಅಂತರ್ಜಲದ ಅತಿ ಬಳಕೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಧನಸಹಾಯ ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಆಳ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಪೂರೈಸದಿರುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರಿಗೆ ತುಂತುರು ಅಥವಾ ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಅಂತರ್ಜಲ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಧಾನದ ಮೇರೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುವುದು.
- ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಲ ನೀರು ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುವುದು.

14. ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳ ಪ್ರಸರಣ; ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಪರಿವರ್ತಿತ ಪಾತ್ರ

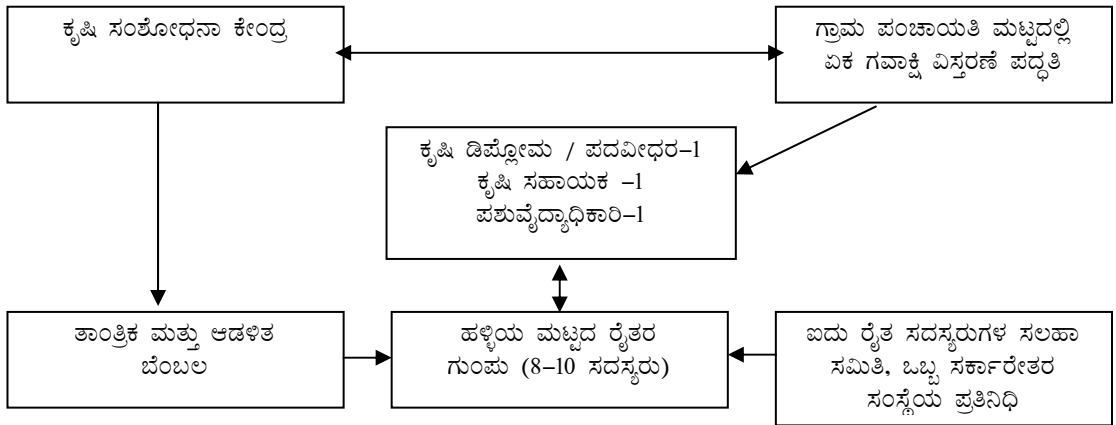
14.1 ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ, ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸುಧಾರಿತ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆದಾಯಗಳು ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದು, ರಫ್ತು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಕೃಷಿ ವಸ್ತುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಭೂಪ್ರದೇಶ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಗ್ಗುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ 1970-71 ಹಾಗೂ 2000-01 ರ ನಡುವೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು 36 ರಿಂದ 66 ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಸರಾಸರಿ ಜಮೀನಿನ ಗಾತ್ರವು 3.2 ಹೆ. ನಿಂದ 1.95 ಹೆ. ವರೆಗೆ ಇಳಿದಿದೆ.

14.2 ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿಗಳ ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವಹಿಸುವಂತೆ, ಹಾಗೂ ಅವು ಭವಿಷ್ಯದ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮುನ್ಸೂಚನೆಗಳಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಲಕರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ಪುರುಷಕೇಂದ್ರಿತ, 'ಸಂಪರ್ಕ ರೈತ' ವಿಧಾನವು ಅಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಇಡೀ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗದಂತೆ ಆಗಿದೆ. ರೈತರು ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಹೊರ ಪ್ರಪಂಚದೊಂದಿಗಿನ ಅವರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅವರು ಮಾಹಿತಿ ಬಯಸುವ ಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಅವರು ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇವೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ - ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನಾಧಾರ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿತವಾಗಿದ್ದು, ವಿಸ್ತರಣೆ ಪದ್ಧತಿಯು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗತಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿವಿಧಾನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವಾಂಶದಲ್ಲಿ, ಈ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಎರಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಸ್ತರಣ ಪದ್ಧತಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇವೆರಡೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಫಾರ್ಮ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಉದ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

14.3 ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳು ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಭಾಗವನ್ನೂ ಸಹ ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಮೌಲ್ಯದ ಉದ್ಯಮಗಳು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು, ತೀವ್ರ ಹೂಡಿಕೆಗಳು, ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಹಣಾ

ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉತ್ಪನ್ನ ವಿವರಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ, ಅಗತ್ಯ ಉನ್ನತ ಮಾನಕಗಳು, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ವಿಧಾನ, ಹಾಗೂ ಭರವಸೆಯುಕ್ತ ಅವಲಂಬನಶೀಲತೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳ ಪದ್ಧತಿಯು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಖಾಸಗಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳು ತಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದ್ದು ಇಂತಹ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಂಭವ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ಯಮಗಳೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಈ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯಮ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವುದು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ವಿಸ್ತರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಧೋರಣೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಅನುಭವಿ ರೈತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಪರಿಣಿತ ವಿಸ್ತರಣಾ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು.
- ರೈತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತಹ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತರುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಮುಂದುವರಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದಂತೆ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಉದ್ಯಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಬೆಳೆ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅಥವಾ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಕೋಳಿ ಸಾಕಣೆ ಅಥವಾ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಜೆ.ಕೆ.ಅರೋರ ಕಮಿಟಿ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಜಾಲವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ಈ ಜಾಲ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ಸಲಹೆಗಳು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಈ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವಂತಹ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ-7 : ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಜಾಲ

- ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತಹ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಸಲಹೆಗಳು, ಬೇರೆ ತರಹದ ಸಲಹೆಗಳಂತೆ, ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುವಂತಹ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆಗಳು, ಮಾಹಿತಿ, ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಸಾಲ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತರಹದ ಸೇವೆ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಸಲಹಾ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

- ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ತರಬೇತಿ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಮರ ಬೆಳೆಸುವಿಕೆ, ಪಶುಪಾಲನೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲು ಪ್ರೇರಕವಾಗಬೇಕು.

ಸಕರಾತ್ಮಕ ವಿಸ್ತರಣೆ	
• ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ.	• ವಿಸ್ತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಜನ ಇರುವಂತಹ ಮಾರ್ಪಾಡನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಫಲಿತಾಂಶ ಪಡೆಯುವಂತಹ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮಾದರಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತರಹದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು,
• ಭವಿಷ್ಯದ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮುಖರು.	
• ರೈತರ ಪೂರ್ತಿ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಲಹೆ.	
• ವಾಣಿಜ್ಯ ಅಥವಾ ವಾಣಿಜ್ಯೇತರ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಲಹೆ.	
• ರೈತ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಲಹೆ.	
• ಗುರಿ ಆಧಾರಕ್ಕಿಂತ ಪಲಿತಾಂಶ ಆಧಾರವಾಗಿರಬೇಕು.	
• ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜೋಡಣೆ	

ಬೇಡಿಕೆಯುಕ್ತ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳಾಗಿರಬೇಕಿದ್ದು, ಸರಬರಾಜುಯುಕ್ತವಾಗಿರಬಾರದು.

- ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ, ಕೃಷಿ ಸಲಹಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಹೊರತಂದ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತರಹದ ಮಾದರಿಯಿಂದ ಕೃಷಿ ಪದವೀಧರರು ಉತ್ತೇಜನಗೊಂಡು ನಿಗದಿತ ಮಾಸಿಕ ಸಂಭಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ಸಲಹಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ತರಹದ ಸಲಹೆಗಾರರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜನಕಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳು ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಸೂಕ್ತ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ ಅಳವಡಿಕೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಹಿತಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ರೈತರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಹ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಈ ತರಹದ ಸಲಹೆಗಾರರು ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಕೃಷಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಒಂದು ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ತಾಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆ ಸಲಹೆಗಾರರು ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೀಡುವರು. ಈ ತರಹದ ಸಲಹೆಗಾರರು, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಲಹೆಗಾರರು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿ ರೈತರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸಲಹೆಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಲಹೆಗಾರರು ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮತ್ತು ರೈತರ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮ ಕೊಂಡಿಗಳಂತೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಪಾರ್ಕ್‌ನ್ನು ರೈತರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ತೆರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸರಹದ್ದಿನ ಸಲಹೆಗಾರರ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರದ ಭೂಮಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ

ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಬಹುದು.

- ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಕೊಡುವಂತಹ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕು. ಹಿಂದಿನಿಂದ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಪರಿಕರಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ರೈತರು ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಸೂಕ್ತ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸದಂತಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿಸ್ತರಣಾ ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳು ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇತರೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದಂತಹ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ, ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.
- ವಿಸ್ತರಣಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆದ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತಿರಬೇಕಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿರಬೇಕು.
- ವಿಸ್ತರಣೆ ಬರೀ ಮಾತನಾಡದಂತಿರದೆ ಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.
- ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಸಿಗುವಂತಾಗಬೇಕು. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆಯ ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಚಿಂತನೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

14.4 ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರ

ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪೇಟೆಯ ವಿವರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ, ಇವುಗಳ ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ತ್ವರಿತ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ, ಕೃಷಿ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಏರುಪೇರು ಮತ್ತು ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಕೆಲವೊಂದು ತಜ್ಞ ಸಮಿತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಬೇಸಾಯದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಅನುದಾನ ನೀಡಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಸಲಹೆಗಾರರ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುವು. ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಚಾಲನೆ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಗೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತಹ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕು ತಜ್ಞರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕಿದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಹ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

- ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಅಸಮತೋಲನಾ ತಂಡದ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಮೊದಲು ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕಿದೆ.
- ಕೃಷಿ ಪದವೀಧರ ಕೃಷಿಯ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕೃಷಿ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಹೊಂದಿ, ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಇವರಿಗೆ ಕೊಡುವಂತಹ ತರಬೇತಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಾಗಗಳ ಮೂಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಒದಗಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಈ ಕೃಷಿ ಪದವೀಧರರಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪುನಃಶ್ಚೇತನ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ಕೃಷಿಯ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಖರೀದಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟ ವಿಷಯವಾಗಿ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರದ ಕೃಷಿ ಪದವೀಧರ ರೈತರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವಂತಿರಬೇಕು.
- ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗಳು, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೂಚನಾಫಲಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು.
- ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿಯ (1993) ಸಲಹೆಯಂತೆ ಸಸ್ಯಸಂರಕ್ಷಣಾ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಆರ್.ಡಿ.ಟಿ.ಸಿ.ಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯ ಶಾಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತಹ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಹೆಚ್ಚು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿಶ್ವದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಒದಗಿಸುವಂತಹ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಳಿಗೆಗಳಂತಿರಬೇಕು.
- ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಉಚಿತ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ತುರ್ತು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದ ರೈತರಿಗೆ ದೊರಕುವಂತಿರಬೇಕು.
- ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಮುಂಬರುವ ಹಂಗಾಮಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಡುವಂತಿರಬೇಕು.
- ಕೃಷಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವಂತಹ ವಿತರಕರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಷರತ್ತು ವಿಧಿಸಬೇಕು.

15. ಫ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಅಪೂರ್ಣತೆ ಇರುವುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ಣತೆ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬೇಸಾಯ ವೆಚ್ಚ. ರೈತರ ಮತ್ತು ರೈತ ಮುಖಂಡರ ಜೊತೆ ಮಾಡಿದ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ರೈತರ ಐದು ಮುಖ್ಯ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಸರಬರಾಜಾಗುವ ಕೃಷಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು

ಗುಣಮಟ್ಟ. ಕೃಷಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾದ ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಔಷಧಿಗಳು ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣ, ಸಮಯ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಸರಬರಾಜಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೀಜ ಮೊಳೆಯದೆ ಹಾಗೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಹಾನಿಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಇಂತಹ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಕೃಷಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವವರು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ರೈತರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ದಾರಿಗಳಿದ್ದು, ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವವರು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವವರ ಜಾಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಬಲಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಕೃಷಿ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬೆಲೆ ಅಂತಿಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ರೈತರ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂತಿಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬೆಲೆ ಏರುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ತಯಾರು ಮಾಡುವವರು ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಡಲು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ರೈತರಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಸಾಮಗ್ರಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಂದ ಸಿಗುತ್ತಿವೆ. ಇದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ರೈತರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಚೊತೆಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ರೈತ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸದೆ ತನ್ನ ಆದಾಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರೈತ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಬೆಳೆಗೆ, ನೀರು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಇದನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಲು ತುಂಬಾ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

- ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿಯು (1993) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವ, ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷಿಪ್ತ ಹವಾಗುಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅನುವಂಶಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ತಳಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪರಿಣಿತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ.
- ಬೀಜ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ದೇಶೀಯ/ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಂದು ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ಹೋಬಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಗುರಿಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಂದ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಇತರೆ (ಲಾಜಿಸ್ಟಿಕ್) ನೆರವುಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಬೀಜ ನಿಗಮ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಬೀಜ ಧ್ಯಡೀಕರಣ ಸಂಸ್ಥೆ (ಕೆ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ.ಎ) ಒದಗಿಸುವುದು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಹೊಸ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು

ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜ ಸರಬರಾಜಿಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ರಾಜ್ಯ ಬೀಜ ನಿಗಮ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಬೀಜ ದೃಢೀಕರಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಖಾಸಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜ ಸರಬರಾಜು ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 12-15ರಷ್ಟಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಶೇ. 33 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಬೀಜ ಮಾರಾಟಗಾರರ ನೋಂದಣಿಯನ್ನು ತಡಮಾಡುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಲಿ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬ್ರೀಡರ್ ತಳಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ಗುಣ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಯ್ದೆ ಮೂಲಕ ಬೀಜ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಮಿತಿಗಳು ಚುರುಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಯವರು ಹೊಸದಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ದೃಢೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದಕರ ವಾಣಿಜ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೀಜ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳಸುವ ತಳಿಗಳ (ಪೇರೆಂಟಲ್ ಲೈನ್) ಬಗ್ಗೆ ಗೌಪ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಮತ್ತು ಪೀಡೆ ನಾಶಕಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪರಿಕರಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
- ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನಂತೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮಾದರಿಯಂತೆ 10-25 ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಧನ ರೂ. 20000ಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯವರು ಇಂತಹ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳು, ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಡಲು ನೈತಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ರೀತಿ ರಚಿಸಿದ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳಾದ ಸಿಂಪರಣಾ ಯಂತ್ರಗಳು, ಧೂಳೀಕರಿಸುವ ಯಂತ್ರ, ಕೊಯ್ಲು, ಒಕ್ಕಣೆ, ಬೀಜ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಶೇ. 75ರಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಧನ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿ ಅದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.
- ರೈತರಿಗೆ ಜಮೀನು ಹದ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಕೊಯ್ಲು ನಂತರ ಬೇಕಾಗುವ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ (ಕಸ್ಪಮ್ ಹೈರಿಂಗ್) ಉಪಕರಣಗಳ ಲಭ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಸಿಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು.

16 ಸುಗಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ರೈತರು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳಲ್ಲಿ "ಸಾಲ" ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ರೈತರೂ ಕೃಷಿ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಸಹ ಇತರೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಪಡೆದ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಸಾಲ ಮಂಜೂರಾತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಮುಜುಗರ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಲ ದೊರೆಯದೇ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೊರೆ ಹೋಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿಗೇ ಸಾಲ ಪಡೆದು ರೈತನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲಾರದ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ರೈತನಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ, ಸಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಸಾಲ ದೊರೆಯಲು ಅನೇಕ ಸಲಹೆ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಸಾಲ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಥೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಮಂತ್ರಾಲಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಹ ಕೃಷಿ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮುಖಾಂತರ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಬಾರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನೀತಿಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಂತೆ ಇರುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೈತ ಸ್ನೇಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ನಬಾರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಮಂತ್ರಾಲಯದಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಂಜಸಕರ.
- ನಬಾರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಕೃಷಿ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ಏಕರೂಪದ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಕಲಾಗುವುದು. ರೈತರ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಬೇಕಾಗುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪಾಸ್ ಬುಕ್‌ನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಲ ಪಡೆಯುವಾಗ ಪ್ರತಿ ಬಾರಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಾಜರು ಪಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೈತನಿಗೆ ಕೃಷಿ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಸಾಲದ ಪೂರ್ಣ ಮೊತ್ತ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಲದ ಹಣವನ್ನು ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನುಗುಣವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಹಣವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಹಾಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ನಂತರವೆ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುವುದು.
- ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಯಾವ ರೀತಿ ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವು ನೀಡುವ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಾಗ ಅಂತಹ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಬೇಕಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಾಗುವುದು.
- ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ರೈತ ಸಮುದಾಯ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಇತರೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪೂರೈಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಸಾಲವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ. 4ರಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿಗೇ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಕೃಷಿ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಠಿತ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ರೈತರ ಸಂಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡ ಘನ ಸರ್ಕಾರವು, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಶೇ. 4ರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ವಿತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು.
- ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಹಾಗೂ ಬಡತನ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ರೈತರಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ / ರಿಯಾಯಿತಿ ನೀಡುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಅಗತ್ಯಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಮೇ. 6 2005ರಂದು 'ಟಾಸ್ಕ್ ಫೋರ್ಸ್' ಸಮಿತಿಯು (ಶ್ರೀ. ವಿಶ್ವನಾಥನ್ ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ) ನೀಡಿದ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು, ವರದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಹಾಗೂ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 12, 2005ರಂದು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿ ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ರೈತರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮ ತಲೆದೋರಿದಾಗ ರೈತರು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಗುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಯ ಅವಧಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಕೃಷಿ ಮರುಸಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದು ಸಹ ಈ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ.
- ರೈತರ ಬೆಳೆ ವ್ಯವಹಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧುನೀಕತೆ, ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾರಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಸಾಲದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ರೈತರನ್ನು ಮುಕ್ತ ಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಾಲ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ (ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್) ನೈತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮಗಳಾದ ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ಹಾನಿಕರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು.
- ಬಾನುಲಿ ಮತ್ತು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು "ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ"ದ ಮೂಲಕ ಸಾಲ ಮತ್ತು ವಿಮೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡುವಾಗ ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಸದುಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

17. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು

ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2001 ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ 62 ಲಕ್ಷದಷ್ಟಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ 36 ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು 26 ಲಕ್ಷ ಪುರುಷ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಸಹ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೈತರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣವು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅಸಂಘಟಿತ

ಕಾರ್ಮಿಕರಾದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಂದದ ಮುಖಾಂತರ ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೂಲಿ ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ನೆರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಚೆನ್ನೈ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಾದ ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

- ಪ್ರಸ್ತುತ ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ 100 ದಿನಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಲಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ತ ಕೂಲಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಸಾಗಣಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸಹ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ.

18 ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ

18.1 ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 1960ರಿಂದೇಚೆಗೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಲು ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಿರಂತರ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆ ತೊಡಕಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ನಿರಂತರ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ, ಕೆರೆ, ಕುಂಟೆಗಳ ಸಮೀಪ ಮತ್ತು ಗೋಮಾಳ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಸತೀಷ್ ಚಂದ್ರನ್ (1993) ವರದಿಯಂತೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಈ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಮುಖ ಧೈಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತುಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ನೀತಿ ಹಂತ ಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಐದು ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾವಯವ ದೃಢೀಕೃತ ಬೆಳೆ ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ (ಸಹಾಯ ಧನ) ಕೊಡುವುದು.
- ಮಣ್ಣನ್ನು ಬೇಗ ಹಾಳು ಮಾಡುವಂತಹ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣದೊಂದಿಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಕಛೇರಿ ಹಾಗೂ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು. ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿ (1993)ಯ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನಂತೆ ಆಯಾ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಸಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೈತರನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕು.
- ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಪದವಿ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡ್ಡಾಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಬೇಕು.

- ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಲಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಸಾವಯವ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಎನ್ನುವ ಶಿರ್ಷಿಕೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ (ಪುಸ್ತಕ) ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು. ಸುಭಾಶ್ ಪಾಳೇಕರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿರುವ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೊದಲ ಅಂಶಗಳಾಗಬೇಕು.
- ಶೇಕಡ 40ರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಸಸ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕು.
- ಬೀದರ್‌ನ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಪ್ರತಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಛೇರಿ ಹಾಗೂ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರದ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯ ರೈತ ಸಮಿತಿಗಳ ಇವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ಹೊಣೆ ವಹಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸುವ ಮದ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇವುಗಳನ್ನು ರೈತರಿಂದಲೇ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಬೇಕು.
- ಸಾವಯವ ರೈತರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಈ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಬೇಕು.
- ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಕೊಯ್ಲು, ಆಯ್ಕೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಸಮೂಹ ಮಾದ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಬೇಕು.

19. ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತ ಶೇ. 70ರಷ್ಟು ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು 44 ಬಿಲಿಯನ್ ಡಾಲರ್‌ಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ರಫ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾವತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಡಿವಾಣಹಾಕಿದೆ. ಜೈವಿಕ ಇಂಧನದ ಕ್ರಾಂತಿ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಶೇ.10 ರಿಂದ ಶೇ.15 ಉರುವಲಿನ ಬದಲಿಗೆ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯದ ಉಳಿತಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಜೀವನಾಂಶ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಸಹಾಯಕವಾಗಬಲ್ಲದು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬಳಸದ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೂಮಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಭೂಮಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿರುವಂತೆ 13.5 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಶುಷ್ಕ ಹಾಗೂ ಅರೆ ಶುಷ್ಕ ಭೂಮಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಬೆಳೆಗಳ ಕೃಷಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಕ್ಕರೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳು ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ಹಾಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಶೇ. 25ರಷ್ಟು ಖಾಸಗಿ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿದರೂ ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಈಗಾಗಲೇ ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದು ಆಯ್ದು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆಯ

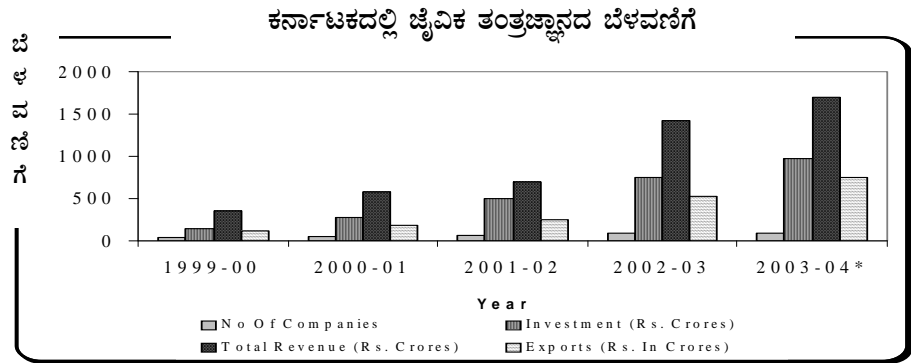
ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಜತ್ತೋಪ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ಜೋಳ, ಬೇವು, ಹೊಂಗೆ, ಸಿಮರೋಬ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಜೈವಿಕ ಇಂಧನದ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇವು ಜೈವಿಕ ಇಂಧನವನ್ನು ಪೂರೈಸಬಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 159 ಮಾನವ ದಿನಗಳ ಕೆಲಸ ಹಾಗೂ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ ರೂ. 5000 ದಿಂದ 9000 ರೂಗಳ ಆದಾಯ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.

- ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು 10 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನಷ್ಟು ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಕೃಷಿಗೆ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಅಭಾವ ಪೀಡಿತ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳು ಹಾಸನ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬೀದರ್, ತುಮಕೂರು, ಕೋಲಾರ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಕೊಪ್ಪಳ ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು. ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರಿಂದ ಈ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಘಟಕಗಳಿಂದ ವಿತರಣೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.
- ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಮೂಲಕ ಮರು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ಅಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಧನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಹವಾಗುಣ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.
- ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರದ ಅಭಾವ ಪೀಡಿತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳ ಕೃಷಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ರೈತರಿಗೆ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಸಸ್ಯಗಳ ಕೃಷಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪೂರೈಕೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಕರ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸುಮಾರು 13.5 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರಿನಷ್ಟು ಒಣಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಅರೆ ಒಣ ಭೂಮಿ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಸೂಕ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಈ ಬೆಳೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ವಿತರಣಾ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉತ್ಪಾದಕರು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಗ್ಲಿಸರಿನ್ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕ, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ, ಯಂತ್ರ, ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಹಾಗೂ ಇಂಧನ ಹಿಂಡುವ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು.

20. ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

20.1 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2000-2003ರ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 40ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಂಪನಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವೇಗ ಯಾವುದೇ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು (ಸುಮಾರು 100 ಕೋಟಿ) ಆಕರ್ಷಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಶೇಕಡ 90 ರಷ್ಟು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಂಪನಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಹೆಲಿಕ್ಸ್-ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪಾರ್ಕ್ ಪೂರ್ಣವಾದಾಗ 90 ಎಕರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳಲಿದೆ. ಈ ಪಾರ್ಕ್ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು, ಬೇಕಾದ ವಿದ್ಯುತ್, ಇಂಧನ, ದೂರಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು. ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬೇರೆ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದು ಕೃಷಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 92 ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂದರೆ 30 ಕಂಪನಿಗಳು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ, ಶೇ. 20 ರಿಂದ ಶೇ. 25 ಕಂಪನಿಗಳು ಕೃಷಿ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ನೆರವಾಗಿವೆ.

20.2 ರಾಜ್ಯವು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಂಪನಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ 1999-2000 ರಿಂದ 2003-2004 ರ ಅವಧಿಗೆ ಕಂಪನಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 35 ರಿಂದ 92 ಏರಿದ್ದು ಶೇ. 28ರ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಂಡವಾಳ ಬಯಸುವ ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಾಗಿದ್ದು, ವಾರ್ಷಿಕ 61ರ ದರದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ರೂ. 355 ಕೋಟಿ ಇಂದ ರೂ.1700 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವುದೇ ರಫ್ತು ವಹಿವಾಟಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ರಫ್ತಿನ ವಹಿವಾಟಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರೂ.117 ಕೋಟಿ ಇಂದ ರೂ.750 ಕೋಟಿಯಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದ ರಫ್ತು 1999-2000 ರಿಂದ 2003-04 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.61.5ರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

21. ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆಗೆ

21.1 ಇದು ರೈತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ನೀತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ. ರೈತ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ರೈತರ ಕ್ಷೇತ್ರವು ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಒಲವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಣ್ಣಿನ ವಿಧ, ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಲ್ಲದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ರೈತರ ಎರಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಂಶದ

ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲಭೂತ ವಸ್ತುಗಳು ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗಾರರ ಲಭ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಸಹ ಒಟ್ಟಾರೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಸಹ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಕಾರ ಸಹ ಒಟ್ಟಾರೆ ರೈತ ಕಲ್ಯಾಣದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ರೈತರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಗೌರವವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

21.2 ಸುಮಾರು 20ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಹಲವು ನಿಗಮಗಳು ಮತ್ತು ಮಂಡಳಿಗಳು ರೈತರ ಜೀವನಾಂಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಇಲಾಖೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ರೈತ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಾದ ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ, ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಗಳು ವಿವಿಧ ಮಂತ್ರಾಲಯಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆಂದೆ ಮೀಸಲಿರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವು ಇಲಾಖೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ರೈತರು ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಓಡಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು "ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ರೈತರ ಕಲ್ಯಾಣ" ಇಲಾಖೆಯೆಂದು ಮರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

22. ರೈತರ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ - ಯಶಸ್ವಿನಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಯಶಸ್ವಿನಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಳಜಿಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಇದು ರೈತರ ಆರೋಗ್ಯ ವೆಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಆದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಭರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಸಹ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿವೆ. ಇದುವರೆವಿಗೂ 17 ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಹಾರ್ವರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಯಶಸ್ವಿನಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದು, ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಯೋಜನೆ ಇತರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ರಾಕ್‌ಫೆಲರ್ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸಹ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಧ್ಯಯನದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದೆ.

- ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 50000 ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸುಮಾರು ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೈತರನ್ನು ಹೊರರೋಗಿಗಳೆಂದು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಯೋಜನೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಇತರೆ ರೈತರಿಗೂ ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ರೈತ ಮಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರೈತರ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಕಾರ ರೈತರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಗದೇ ಇರುವುದು ಅವರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವೂ ಆಗಿದೆ.

- ರೈತ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಲೇವಾದೇವಿಯವರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ್ಡಿ ಸಾಲಪಡೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆ ವಿಫಲವಾಗುವುದು ಅವರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಬಲಯುತಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಘನತೆವೆತ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು, ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.
- ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜಿಸಿರುವ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ 'ಸುವರ್ಣ ಸುರಕ್ಷ ಯೋಜನೆ' ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಕಾರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬಡತನದ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವವರಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲದಾಗಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

23. ವ್ಯಾಪಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ : ಮುಂದಿರುವ ಬೃಹತ್ ಸವಾಲು

23.1 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಕಪ್ಪೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಭರದಿಂದ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ರಫ್ತಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳೆಂದರೆ : ಕಾಫಿ, ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ, ಗೋಡಂಬಿ, ಗೆರ್ಕಿನ್, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾಂಬಾರು ಬೆಳೆಗಳು. ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಒಟ್ಟು ರಫ್ತಿನ ಪ್ರಮಾಣ ರೂ.2000ದಿಂದ ರೂ.3000 ಕೋಟಿಗಳು. ಕಾಫಿ ಹಾಗೂ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಗೋಡಂಬಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು 2004-05 ರಲ್ಲಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ 2004-05 ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವರ್ಷ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ರಫ್ತಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ಕೊಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ರಫ್ತು ನಿಗಮ (ಕಪ್ಪೆ) ಮತ್ತು ಅಪೇಡಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟು ರೂ. 10.95 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ರಫ್ತು ವಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ವಲಯ ಗೆರ್ಕಿನ್ ರಫ್ತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 15000 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಒಟ್ಟು 3000 ರೈತರು ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಈ ಬೆಳೆಯ ಒಟ್ಟು ರಫ್ತಿನ ರೂ.150.00 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾಲು ರೂ.139.00 ಕೋಟಿಗಳು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ಹಾಸನ, ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಧಾರವಾಡ ಹಾಗೂ ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

23.2 ಇದೇ ರೀತಿಯ ಕೃಷಿ ರಫ್ತು ವಲಯವನ್ನು ಗುಲಾಬಿ ಈರುಳ್ಳಿಗೂ 2002ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಗುಲಾಬಿ ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು 10000 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು 5000 ರೈತರು ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬೆಳೆಯ ಒಟ್ಟು ರಫ್ತಿನ ಮೊತ್ತ ರೂ.50.00 ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಕೋಲಾರದ ರೈತರು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕೃಷಿ ರಫ್ತು ವಲಯವನ್ನು ಪುಷ್ಪ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ತುಮಕೂರು, ಕೊಡಗು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಬೆಳಗಾಂ ರೈತರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಲಯಗಳನ್ನು ವೆನಿಲ್ಲಾ, ಮಾವು, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ನಿಂಬೆ, ದಾಳಿಂಬೆ ಔಷಧಿ ಹಾಗೂ ಸುಗಂಧ ಬೆಳೆಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-6 : ಕರ್ನಾಟಕದ ರಫ್ತು ವಲಯದ ವಹಿವಾಟು (ಕೋಟಿ ರೂಗಳಲ್ಲಿ)

ಪದಾರ್ಥ	1999-00	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06
ಕಾಫಿ ಉತ್ಪನ್ನ	1183.93	957.53	881.42	730.65	757.57	705.05	1103.94
ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪನ್ನ	521.24	772.39	672.24	746.09	967.99	898.80	1050.68
ಗೇರು ಮತ್ತು ಗೇರು ಬೀಜ	251.55	187.98	163.54	279.83	265.72	518.35	521.81
ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣ ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನ	195.33	237.91	349.51	366.99	361.25	362.41	384.11
ಸಾಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳು	61.00	73.74	69.12	91.64	99.58	109.54	169.98
ತಂಬಾಕು ಬೀಡಿ	16.25	3.23	2.70	3.72	0	0	0
ಬೆಂಗಳೂರು ಗುಲಾಬಿ ಈರುಳ್ಳಿ	0	38.62	48.35	39.38	51.50	52.57	74.20
ಫಾರ್ಕಿನ್	0	0	120.00	139.00	140.70	141.30	213.96
ಹೂಗಳು	40.66	40.00	40.00	42.00	44.00	50.00	50.00
ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೃಷಿ ರಫ್ತು	2269.96	2311.40	2346.88	2439.31	2688.31	2838.50	3568.74
ಒಟ್ಟು ರಫ್ತು	12854.25	16027.46	20145.58	29897.99	41670.24	63628.50	82276.60
ಒಟ್ಟಾರೆ ರಫ್ತಿನ ಶೇಕಡವಾರು ಕೃಷಿ ರಫ್ತು	17.66	14.42	11.65	8.16	6.45	4.53	ಇಲ್ಲ

ಟಿಪ್ಪಣಿ : ಏಪ್ರಿಲ್-2005, ಡಿಸೆಂಬರ್-2005, ಎನ್.ಸಿ. ಗಣಿಕರಿಸಿಲ್ಲ ಆಧಾರ ಕಛೇಕ್

23.3 ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತು ನಿಗಮ (ಕಪ್ಪೆಕ್) ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಕಂಪನಿ ಕಾಯ್ದೆ 1956 (ಏಪ್ರಿಲ್ 1996) ಅನ್ವಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪುಷ್ಪ ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಕಪ್ಪೆಕ್ ಈ ಸಂಬಂಧ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವ ಮಾರಾಟಗಾರರ ಹಾಗೂ ಕೊಳ್ಳುವವರ ಭೇಟಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರವಾಸಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದರಿಂದ ರೈತರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ (31-8-2006) ಒಟ್ಟು 253455 ಮೆ.ಟನ್‌ನಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವಹಿವಾಟು ಮಾಡಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ರೂ. 40767 ಲಕ್ಷ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದು, ಇದರ ನಿವ್ವಳ ಲಾಭ ರೂ.775 ಲಕ್ಷಗಳು. ಕಪ್ಪೆಕ್ ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಮಾವು, ನುಗ್ಗೆ, ಹೂಕೋಸು, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ, ತೆಂಗು, ಸಾಸುವೆ, ನೀರುಳ್ಳಿ, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಬೆಳುಳ್ಳಿ, ಶುಂಠಿ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಅಮೇರಿಕಾ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಸಿಂಗಾಪುರ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಮಲೇಶಿಯಾ, ಮಾರಿಷಿಯಸ್, ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಾಚ್ಯ, ಟರ್ಕಿ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್, ಮೆಕ್ಸಿಕೊ, ಬ್ರೆಜಿಲ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

23.4 ಕಪ್ಪೆಕ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು 'ಸ್ಟೇಟ್ ಆಫ್ ಆರ್ಡ್' ಕೊಯ್ಲುನೋತ್ತರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್, ಶೀತಲ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಬಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಿಂಬೆ, ದಾಳಿಂಬೆ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ ಬೆಳೆಗಳ ರಫ್ತುಗಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು 'ಒನ್ ಸ್ಟಾರ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಹೌಸ್' ಎಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಗರ್ಕಿನ್ ಮತ್ತು ಗುಲಾಬಿ ಈರುಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿ ರಫ್ತು ವಲಯ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.

23.5 ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

- ಈ ನೀತಿಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ರಫ್ತಿನ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತಾಗಬೇಕು.
- ವಿವಿಧ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪ್ರದೇಶವಾರು ಮತ್ತು ವಸ್ತುವಿನ ದಾಸ್ತಾನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ದೊರೆಯಲು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.
- ಈ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ರೈತರು ಬಾಗಿಗಳಾದಲ್ಲಿ ಅವರುಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಗಮನವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ರಫ್ತು ವಹಿವಾಟಿಗಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ಕಪ್ಪೆಕ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪರಿಕರಗಳ ಸರಬರಾಜನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಇದು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಬೇಕಾದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗಾಗಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಕಪ್ಪೆಕ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಹಕರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ರೈತರು ಅಳವಡಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುವುದು.
- ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಆಕ್ರಮಣ ಶೀಲ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆಕ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನು ಇತರೆ ವಲಯಗಳ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಕಪ್ಪೆಕ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ.
- ಪ್ರಗತಿಪರ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಕೆಲವು ಹೊರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸ ನಿಯೋಜಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಆಗುವುದೆಂದು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರೈತರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.
- ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಂಭವನೀಯ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಲಹಾ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ನೀಡಲು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 1999ರಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ.ಒ. ಕೋಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯಡಿ, ಕೃಷಿ ಒಪ್ಪಂದದ ಸಂಬಂಧ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ರೂಪಿಸಲು ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಘಟಕವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೋಶವು ಇನ್ನೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಇದನ್ನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪುನಃಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಪ್ರತಿ ಸಂಧಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಟಿ.ಒ. ಕೋಶ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅಹವಾಲನ್ನು ಪ್ರತಿಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದು. ಈ ಕೋಶವನ್ನು ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಪಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ತಜ್ಞರುಗಳನ್ನು ಅಹ್ವಾನಿಸಿ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಸಭೆಗಳನ್ನು

ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ರೈತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಬಾರಿಯಾದರೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

24. ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ

- 24.1 ರೈತರ ನಿಜವಾದ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿರುವುದು ಈ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕಾದರೆ ಬೇಸಾಯದ ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು ಅಥವಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೋಯಿಲ್ಲನೋತ್ತರ ಮೌಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಈಗಿರುವ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಬದಲು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ಬಹುಪಾಲು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ಮಾರಾಟವಾಗಿ ರೈತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಬರಿಮಾತಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 24.2 ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ವಲಯ ಬಹು ಬೇಗ ಬೆಳೆಯುವ ಅವಕಾಶಗಳಿದ್ದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮುಂದಿನ ದಶಕದಲ್ಲಿ ದುಪ್ಪಟ್ಟಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ಇದರಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಅರೆನಗರದವರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿದೆ. ಮುಂದಿನ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ಶೇ. 2 ರಿಂದ 10ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- 24.3 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಎಂಟನೇ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಉದ್ಯಮ ನೀತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ದಿಮೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹಣ್ಣಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 12 ಹಾಗೂ ತರಕಾರಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 8 ರಷ್ಟು ಪಾಲು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಘನತೆವೆತ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಾದ ಡಾ. ಎ.ಪಿ.ಜೆ. ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಮ್ ಸಹ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಇದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.
- 24.4 ಆಹಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ, ಶೇಖರಿಸಿ, ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದರ ಶೇಖರಣಾ ಅವಧಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದು ರೈತರಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕ ಬೆಲೆ ತಂದುಕೊಡಬಲ್ಲದ್ದಾಗಿದ್ದು ನಿರುಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕರಣೆಯು ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲದ್ದಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 1.27 ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹಾಗೂ 3.64 ರಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೃಷಿಯ ವೈವಿದ್ಯತೆಗೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ರೈತರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ಮಧ್ಯದ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಹಣ್ಣಿನ ಹಾಗೂ ತರಕಾರಿ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತದ ತೊಂದರೆ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ನಿಗದಿತ ಆದಾಯ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-7: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು
1.	ಬೆಂಗಳೂರು, ತುಮಕೂರು, ಹಾಸನ, ಧಾರವಾಡ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಕೋಲಾರ, ಕೊಡಗು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಬೆಳಗಾವಿ	40 ಗೆರ್ಕಿನ್ ತರಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಹಣ್ಣಿನ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳು
2.	ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ್, ಧಾರವಾಡ, ಬಳ್ಳಾರಿ	40 ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು
3	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	111 ಗೇರು ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳು
4	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	128 ದ್ವಿಧಳ ದಾನ್ಯಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು (ತೊಗರಿ ಬೇಳೆ ಮಿಲ್)
5	ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಧಾರವಾಡ	50 ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿಗಳು
6	ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಕೊಡಗು	65 ಕಾಫಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು
7	ಬಳ್ಳಾರಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ದಾವಣಗೆರೆ, ತುಮಕೂರು	1700 ಅಕ್ಕಿ ಗಿರಣಿಗಳು
8	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ರಾಯಚೂರು, ಗದಗ, ಧಾರವಾಡ	23 ಎಣ್ಣೆ ಗಿರಣಿಗಳು
9	ತುಮಕೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ	50 ತೆಂಗಿನ ಮಡಿ ಘಟಕಗಳು
10	ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಕೊಡಗು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಧಾರವಾಡ, ಬೀದರ್, ಗದಗ, ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	37 ಔಷಧೀಯ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಘಟಕ

24.5 ಸೂಕ್ತ ನೀತಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ

- ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ನೀತಿಯಂತೆಯೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೂರು ವಿಚಾರದಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುವುದು. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ 1) ಬೇಕಾಗುವ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಲಭ್ಯತೆ 2) ನಂಜುಂಡಪ್ಪ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು 3) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಅಥವಾ ರೈತರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಬಂಡವಾಳದ ಲಭ್ಯತೆ.
- ಆಹಾರ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಒಂದು ರಿಯಾಯಿತಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಅತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವುದು. ಈ ರಿಯಾಯಿತಿ ಯೋಜನೆಯು ಈಗ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಈ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಕಪ್ಪೆಕನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಪ್ಪೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

- ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬೆಲೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲದಿಂದ (ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ), ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ಮತ್ತು ಸರಳವಾಗಿ ಹೊಸ ಬೀಜಗಳ ಆಮದು, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯಲ್ಲಿ ಏರು-ಪೇರು, ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೇಸಾಯ, ನಿಗದಿ ಇಲ್ಲದ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಬಹಳ ಜನಗಳ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ಒಪ್ಪಂದ ಕೃಷಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ 2006-2011ರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವು ಇದಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-8: ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಕ್ರಮಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು
1.	ಐ.ಕ್ಯೂ.ಎಫ್., ಘಟಕ (ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಮತ್ತು ರಫ್ತು ಮಾಡುವ ಫನೀಕರಿಸಿದ ತರಕಾರಿಗಳು)	ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ
2.	ಗರ್ಕಿನ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ತರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಗೋದಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿ	ಬೆಳಗಾಂ
3.	ಹಣ್ಣಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆ (ಫೈನಾಫಲ್)	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ
4.	ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ವೈನ್ ತಯಾರಿಕೆ	ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬೀದರ್
5.	ಸೀಬೆ ಹಣ್ಣಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆ	ಕೋಲಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಧಾರವಾಡ
6.	ದ್ವಿದಳ ದಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆ	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ್
7.	ಅಕ್ಕಿ ಗಿರಣಿ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಯಂತ್ರ	ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಕೊಪ್ಪಳ / ಗಂಗಾವತಿ
8.	ವಿಂಗಡಿಸುವ /ಬಣ್ಣ ವಿಂಗಡಿಸುವ ಘಟಕ	ಬಿಜಾಪುರ
9.	ಅಂಜೂರ ನಿರ್ಜಲೀಕರಣ	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ / ಹಿರಿಯೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ
10.	ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಓಲಿಯೋರೆಸಿನ್	ಬಾಡಗಿ / ಹಾವೇರಿ
11.	ಮೆಣಸು ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಏಲಕ್ಕಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ ವಿಂಗಡಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್	ಕೊಡಗು
12.	ದಾಳಿಂಬೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ರಫ್ತು	ಕುಷ್ಟಗಿ, ಕೊಪ್ಪಳ
13.	ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಪಿಷ್ಟ ತಯಾರಿಕೆ	ದಾವಣಗೆರೆ, ಹರಿಹರ, ಧಾರವಾಡ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ
14.	ವೆನಿಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ
15.	ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಸಂಸ್ಕರಣೆ	ಧಾರವಾಡ, ಕೋಲಾರ / ಶ್ರೀನಿವಾಸಪುರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ
16.	ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆ	ಕೋಲಾರ, ಹಾಸನ, ಬೆಳಗಾಂ, ಬೆಂಗಳೂರು
17.	ಅಡಿಕೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆ	ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಸಿಸಿಫ
18.	ತೆಂಗು ಸಂಸ್ಕರಣೆ	ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು
19.	ಔಷಧಿಯ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆ	ಮೈಸೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ

- ಆಧುನಿಕ ಶೈತ್ಯಗಾರ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು (ಜಮೀನಿನಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ, ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗೆ) ಪ್ರಿ-ಪ್ರೋಸೆಸಿಂಗ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಿ-ಕೊಲಿಂಗ್ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಮಂಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

ಹೂಡಿಕೆದಾರನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಆಹಾರ ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವುದು, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಉಗ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಆಧುನೀಕರಿಸುವುದು.

- ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯ ಬಡ್ಡಿಗೇ ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಾಹಿ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, 'ಕಾಲಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುವುದು. ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು 90 ದಿವಸಗಳಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಮುಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ಕೆ.ಪಿ.ಟಿ.ಸಿ.ಎಲ್.ಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಕನಿಷ್ಠ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡುವುದು.
- ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಿಯಾಯಿತಿ, ವಿದ್ಯುತ್‌ಚ್ಛಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ದ್ರವ ಮಾರಾಟದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರ ಶೇ. 4ರಂತೆ ವಿಧಿಸುವುದು.
- ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ದ್ರಾಕ್ಷಾ ನೀತಿಯನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಜಮೀನಿಗೆ ಸ್ಟಾಂಪ್ ಶುಲ್ಕ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ಕೊಡುವುದು.
- ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ (ಇ.ಓ.ಯು) ವ್ಯಾಟ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡುವುದು.
- ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಮತ್ತು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಕೆ.ಎಫ್.ಎಫ್.ಸಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.
- ವಿದ್ಯುತ್‌ಚ್ಛಕ್ತಿ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು "ಕ್ಯಾಪ್ಪಿವ್ ಪವರ್ ಜನರೇಶನ್" ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಬಾರದು.
- ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರತಿ ನಿಧಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ಈ ಘಟಕಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ರಸಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ ಬಳಕೆಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಹೊಸ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ, ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಒಡತನದಲ್ಲಿರುವ ಜಮೀನನ್ನು "ಕ್ಯಾಪ್ಪಿವ್ ಕಲ್ಟಿವೇಶನ್" ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನೀಡುವುದು.

- ಮಾನ್ಯ ಕೃಷಿ ಸಚಿವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು/ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು (ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಕೊಯ್ಲಿನೋತ್ತರ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ) ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಪಡೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದು. ಈ ಸಮಿತಿಗೆ "ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಪರಿಷತ್" ಎಂದು ಹೆಸರಿಸುವುದು. ಈ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾಗಿ ಆಹಾರ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮಿತಿಯ ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುವುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನೀತಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುರಕ್ಷತೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

25 ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ : ಹಣ ಗಳಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

25.1 ಕರ್ನಾಟಕವು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮುಂಚೂಣಿ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯ 15,400 ಟನ್ ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು 7,471 ಮೆ.ಟನ್ ಹಿಪ್ಪು ನೇರಳೆ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಹಳ್ಳಿ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ, ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಹಿಪ್ಪು ನೇರಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ವರ್ಷವಿಡೀ 13 ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ದಶಕದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು 7,471 ಮೆ. ಟನ್‌ಗಳಿಂದ 20,000 ಮೆ. ಟನ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಹಾಸನ, ಮಂಡ್ಯ, ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಬೆಳಗಾಂ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಹಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು.

25.2 ಈಗಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು.

- ಶೇಕಡ 80ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳದ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಅವರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನಿರಂತರ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅಗತ್ಯ. ಅದರಿಂದ ಬೈವೋಲ್ಟೈನ್ ತಳಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಹಣದ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು. ಹಿಪ್ಪು ನೇರಳೆ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ, ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು, ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳು ಸಾಕಣೆ ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆ ದಾರ ತೆಗೆಯುವ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- ಬೆಳೆಹಾನಿ ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಾಕಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವುದು. ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ನಿಯತಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ರೀಲಿಂಗ್ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು, ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ರೀಲಿಂಗ್ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ತಮ

ಗುಣಮಟ್ಟದ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆರ್ಮ್ (ಎ.ಆರ್.ಎಂ)ನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

- ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಲು, ಸೌರಶಕ್ತಿಯುತ ಒಲೆಗಳು / ಕುದಿಸುವಿಕೆ / ಓವನ್ / ಬಿಸಿ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಒಣಗಿಸುವುದು, ನೀರು ಮೆದುವಾಗುವುದು, ದೀಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

25.3 10ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆಯು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿದ 'ಕೆಟಲಿಟಕ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ'ನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ರೇಷ್ಮೆ ಮಂಡಳಿ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂತುರು ನೀರಾವರಿ, ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ರೀಲಿಂಗ್ ಮಿಷಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು, ಬೈವೋಲ್ಟೈನ್ ರೇಷ್ಮೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಇವೆಲ್ಲವು ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ರೇಷ್ಮೆಗೂಡುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಹಣವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆಯು ಮುಂಬರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ, ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಆಯ-ವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-9: 2017 ರ ವರೆಗೆ ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಮುನ್ನೋಟ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	31-1-06 ಪರಿಸ್ಥಿತಿ	2007-12	2012-17
1	ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ಬೆಳೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಹೆ.)	87739	139000	150000
2	ಎಲೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆ / ಹೆಕ್ಟೇರು (ಕೆ.ಜಿ.)	20825	23000	25000
3	ಬ್ಲಾಸಿಂಗ್ / ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಸಂಖ್ಯೆ	1488	1498	1510
4	ಸರಾಸರಿ ಇಳುವರಿ / 100 (ಡಿ.ಎಫ್.ಎಲ್) ಕೆ.ಜಿ. ಸಿ.ಬಿ / ಬಿ.ವಿ	55 / 60	60/65	65/70
5	ಗೂಡುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ / ಹೆಕ್ಟೇರ್ (ಕೆ.ಜಿ.)	632	900	926
6	ಒಟ್ಟು ಗೂಡುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ (ಮೆ. ಟನ್)	55493	109654	138900
7	ರೆಡಿಟ್ಟಿ(ಕೆ.ಜಿ.) ಸಿ.ವಿ/ಬಿ.ವಿ	7.40/6.50	7.27/6.25	7.05/6.00
8	ಒಟ್ಟು ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆ (ಮೆ.ಟನ್)	7471	15000	20000
9	ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಖ್ಯೆ(ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	11.40	12.54	13.68

26. ಪಶುಪಾಲನಾ ವಲಯ

26.1 ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶುಪಾಲನಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಬೆಳೆಗಳ ವೈಫಲ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾನುವಾರುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಕೆಲವೊಂದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಂಬರುವ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪಾಲು ಶೇಕಡಾ 3.6 ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 16.27 ರಷ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 9.54 ದಶಲಕ್ಷ ಪಶುಗಳಿದ್ದು 3.99 ದಶಲಕ್ಷ ಎಮ್ಮೆಗಳಿವೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೊಂದಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾ 11.90 ರಷ್ಟು ದನಕರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಮಿಶ್ರತಳಿ ಹಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಶೇಕಡಾ 40.51 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಈ ಉದ್ದಿಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ ಸುಮಾರು 3.92 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್ನುಗಳಷ್ಟಿದೆ.

26.2 ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಸಹ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿದೆ. ಅದರ ಒಟ್ಟು ಮೊಟ್ಟೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ 177.19 ದಶಲಕ್ಷಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ 0.2 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್ನುಗಳಷ್ಟು ಮಾಂಸದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪಾಲು ಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಕುಕ್ಕಟ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಈ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜಾನುವಾರು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಯೋಜಿತ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಹೀಗಿರುತ್ತವೆ.

- ಜಾನುವಾರುಗಳ ತಿನಿಸು ಹಾಗೂ ಮೇವುಗಳ ನಿಗಮವೊಂದು ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿದ್ದು, ತಳಿಗಳು, ಅಗತ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ಸರಕನ್ನು ಮಾರುವುದು ಮುಂತಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಈ ನಿಗಮವು ಈ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ನೆರವಾಗಬೇಕು.
- ಹಾಲಿ ಇರುವ ದನಕರುಗಳು ಹಾಗೂ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ವೀರ್ಯೋತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಗುಣನಿಯಂತ್ರಣ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭೌತಿಕ / ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳೂ ಸಹ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಿರುವ ಒಕ್ಕೂಟಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೆ.ವಿ.ಎ.ಎಫ್.ಎಸ್.ಯು, ಐ.ಆರ್.ಎಂ.ಎ, ಐ.ಐ.ಎಂ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಂಡಳಿ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸೂಕ್ತ.
- ಬೆಳೆ-ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ರೈತರ ವರಮಾನ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು.
- ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಹಾಲು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳೂ ಸೇರಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸರಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸ್ವಚ್ಛ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಇತರ ಜಾನುವಾರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗಾಗಿ ರೋಗಮುಕ್ತ ವಲಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಪೂರೈಕೆಯ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಸಮಗ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಉತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸವಲತ್ತು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿಯವರೂ ಸಹ ಹಣ ತೊಡಗಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.
- ಉಣ್ಣೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇಕಡಾ 5 ರಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಹೋಬಳಿ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ಹಾಗೂ ಇತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒದಗುವಂತೆ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಂತಹವರಿಂದ ಪಡೆದು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳ ಹಾಗೂ ಹುಲ್ಲಿನ ಬೆಳೆಗಳಿರುವಲ್ಲಿ ಮೇವನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಮಾಡಿ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಗೋಮಾಳ ಮತ್ತು

ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಂಡಳಿಗಳ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸ್ವತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು ಸುಲಭಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

- ಎಲ್ಲಾ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಮೊಟ್ಟೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅದಾದ ನಂತರ ರೋಗಗಳಿಂದ ಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ ನಿವಾರಣಾ ಜಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಕೋಳಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಲಸಿಕೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಐ.ಎ.ಹೆಚ್. ಮತ್ತು ವಿ.ಬಿ. ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.
- ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಾಹನ ಸೌಲಭ್ಯ, ವಿಸ್ತರಣಾ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಪಶುಸಂಗೋಪನಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಘಟಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.

26.3 ಮೀನುಗಾರಿಕೆ

- ಬಹಳಷ್ಟು ಮೀನುಗಾರರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಸದ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನೆಂದರೆ ಈಗಿರುವ ಮೀನು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಉದ್ಯಮಿಯನ್ನು ಆಧುನೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅವು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಮೀನು ಮತ್ತು ಸಾಗರೋತ್ಪನ್ನಗಳ ರಫ್ತಿಗೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು.
- ಮತ್ಸ್ಯ ಉದ್ಯಮಿದಾರರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನೆರವಾಗಲು ಶೇಕಡಾ 4ರ ಬಡ್ಡಿಯಂತೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಮರಿ ಮಾಡಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ದೋಣಿ, ತೆಪ್ಪಗಳ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

27. ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳು

27.1 ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಏರಿಳಿತಗಳು ರೈತನನ್ನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಸುವಂತಹವು. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತನು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವೆರಡೂ ಅಂಶಗಳು ರೈತನ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏರುಪೇರು ಮಾಡಬಲ್ಲವು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 145 ಪ್ರಮುಖ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೂ, 350 ಉಪ-ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೂ ಮತ್ತು 714 ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೂ ಕಾರ್ಯಗೈಯುತ್ತಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇಲಾಖೆಯು ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ನಿಬಂಧನೆ)ನಿಯಮದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ (1966) ಮತ್ತು 1968 ರ ಅಧಿನಿಯಮಗಳ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಸರಿಯಾದ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಈ ನಿಬಂಧನೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿ, ಜಾನುವಾರು, ಮೀನು, ಅರಣ್ಯೋತ್ಪನ್ನಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 113 ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳು ವಾರ್ಷಿಕ ಸುಮಾರು 8000 ಕೋಟಿಗಳ ಮೌಲ್ಯದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿವೆ.

27.2 ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ (1) ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸರಕುಗಳ ಹೆಚ್ಚಳ (2) ಅನಧಿಕೃತ ಸುಂಕ ಸುಲಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ಗೀಕರಣ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು (3) ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು (4) ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಲು ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು (5) ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸರಕನ್ನು ತಂದ ರೈತರು ತಂಗಲು ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ಸುಂಕ, ದಳ್ಳಾಳಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ರೈತರೇ ಭರಿಸುವುದು ಮುಂತಾಗಿ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೊಂದನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಹಾಗೂ ಖರೀದಿಸುವವರು ಭರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ (6) ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ ಹಾಗೂ ಸಂದಿಗ್ಧ ಮಾರಾಟ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-10 : ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸೂಚಕಗಳು

ವರ್ಷ	ಮುಖ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆ)	ಉಪಮಾರು ಕಟ್ಟೆಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆ)	ಒಟ್ಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ (ಸಂಖ್ಯೆ)	ಒಟ್ಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಜಿ.ಎಸ್.ಎ. ಗೆ	ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಪಾಲು	ವಾರ್ಷಿಕ ವಹಿವಾಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯ (ಕೋಟಿ ರೂಗಳಲ್ಲಿ)
1990-91	116	295	411	3.39	1.75	2448.05
1993-94	122	307	429	3.50	1.79	3636.89
1996-97	133	329	462	3.75	1.94	5595.09
1998-99	140	333	473	3.84	1.98	6500.21
1999-00	140	333	473	3.92	1.98	6647.81
2000-01	141	342	483	3.93	1.97	7512.21
2001-02	141	342	483	4.14	2.01	7902.39
2002-03	144	343	487	4.22	1.95	8128.02
2003-04	145	350	495	4.32		8437.03

27.3 ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ತೊಡಕು. ಸಮಾನಾಂತರ ಹಾಗೂ ಲಂಬಾಂತರ ಏರಿಕೆಗಳು ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಗಿ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸರಕು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬಹುದು. ಈ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಅಸಮರ್ಪಕ ಹಾಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಇಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಅಥವಾ ಪೂರೈಕೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಾರದಷ್ಟು ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಖಾಸಗಿ ಮೂಲಗಳೂ ಸಹ ಹಣವ್ಯಯ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿಯವರು ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರ ಹಾಗೂ ಆಕರ್ಷಕ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಈಗಿನ ನಿರ್ಬಂಧ ರಹಿತ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಬಲು ಸಮಂಜಸವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಭಾಗ ಬಲಗೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಸಹ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಅದರಿಂದಾಗಿ,

ರೈತರು ತಾವು ಬೆಳೆದ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಕೆಲವೊಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಂದರೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿ. ಅದರಿಂದ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಿರುವಂತಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ತಾರತಮ್ಯರಹಿತವಿರಬಲ್ಲದು. ಆಂತರಿಕ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮಂಜಸತ್ವ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡನೆಯದು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಎದುರಾಗಬಹುದಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಘಾತಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಭದ್ರವಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾನೂನು ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕಾನೂನು / ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ, ಸರಳಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಏರುಪೇರುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸರಕು ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇಲ್ಲವೇ ನೀಡಿ, ಸುಭದ್ರವಿರುವ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಬೆಲೆಗಳು, ಗುಣಮಟ್ಟ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಕ ಮಾರಾಟ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬೆಲೆ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಒದಗಿಸುವುದು ಬಲು ಅಗತ್ಯ. ಅದನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು.
- ಲಾಭದಾಯಕ ಬೆಲೆ ಸಿಗುವಂತೆ ರೈತರ ಸರಕು ಮಾರಾಟಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸಹ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಸಮಾಧಾನಕರ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸರಕುಗಳು ಸಾಗುವಂತಾಗಬೇಕು.
- ಮಾರಾಟ ಸಮರ್ಥತೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎರಡು ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ (ಅ) ಕಾರ್ಯಗತವಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು (ಆ) ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಮೊದಲನೆಯದು ಮಾರಾಟ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಂತಾದ್ದು ಅಂದರೆ, ಸುಧಾರಿತ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಉತ್ಪಾದಕನ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತಹವು. ಅದರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕನಿಗೆ ಸಹ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ರವಾನಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.
- ನಿವ್ವಳ ಕೃಷಿ ವರಮಾನದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಗಿತಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಾರಣಗಳ ಪೈಕಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದರೆ, ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ರೂಪಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಂಶವನ್ನು ಹಾಗೂ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದು. ಇವೆರಡೂ ವರಮಾನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಹವು. ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ.
- ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಂಡಿರದ ಖಾಸಗಿ ವರ್ತಕರಿಂದ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮಾರಾಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಸರಕಿನ

ಮಂಡಳಿಗಳು, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು, ರಫ್ತು ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

27.4 ಅವಶ್ಯವಿರುವ ನೀತಿ ಮಾರ್ಗಗಳು

- ಕರ್ನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು 1966ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೂ ಸಹ ಅದನ್ನು ಹಲವಾರು ಸಾರಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಅವಲೋಕಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈಗಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಹಿವಾಟು ಸುಧಾರಣೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮಾದರಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ವಹಿವಾಟು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಆಗಿಂದಾಗಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಹಾಗೂ ಶುಲ್ಕಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾರಾಟ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಅಥವಾ ಕಡಿತೆಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ, ರೈತರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.
- ಹಾಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಪುನರ್‌ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸರಕಿನ ವಿನಿಮಯಗಳಿಗೆ, ಹರಾಜು ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಳಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಅದು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುವುದು. ಸೇವೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನಾದರಿಸಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಳಕೆದಾರರನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಗುವುದು.
- ರೈತರ ಸರಕಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ರಾಜ್ಯದ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಬೆಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ, ಸಮತೋಲನವಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಈ ವ್ಯಾಪಕ ನೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸಹ ಸೇರಿವೆ. ಇದನ್ನು ನೀತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ರೈತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಲಾಭದಾಯಕ ವರಮಾನ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾರ್ಥಕವಿರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು (ಸರಕುಗಳನ್ನು) ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆ ತೃಪ್ತಿಕರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರಾಟದ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಅನುಭವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲಾಗುವುದು.
- ಸಗಟು ಮಾರಾಟಗಾರರು, ಸಂಸ್ಕರಣಾದಾರರು ಹಾಗೂ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟಗಾರರು ರೈತರಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ವ್ಯಾಪಾರಗಾರರಿಂದ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಖರೀದಿಸಬಹುದು. ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಬೇಸಾಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ ಆದಾಯ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ

ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಹೊರ ದೇಶದವರ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ನಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ, ಮಾರಾಟ ಸೇವೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲಾಗುವುದು.
- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ, ಅದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಮಗ್ರ ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬೇಡಿಕೆ-ಪೂರೈಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಸಮತೋಲನತೆ ಇಲ್ಲವಾಗುವುದು. ಬೆಲೆ ಕುಸಿತಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಸರಿಪಡಿಸಬಹುದು; ಬೇಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪೂರೈಕೆಗಳನ್ನು ಸಮತೋಲನವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ದೂರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರವು ರೈತ ಸಂಘಗಳು, ಸಾಗಾಣಿಕೆದಾರರು, ಉಗ್ರಾಣಗಳು, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು, ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ ಹೊಂದಿದ್ದು ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸಿದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.
- ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಒದಗಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕಾದ ವರಮಾನ ಯಾವ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೈಸೇರುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.
- ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳು ರೈತರಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಸರಕಿನ ವರ್ಗೀಕರಣ, ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣೆ, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ, ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಮುಂತಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಲ್ಲವು.
- ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕು ಬಂದು ಹೊರಹೋಗುವ ತನಕ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ತಗುಲುವ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಬಳಕೆದಾರರು ಭರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
- ರೈತರ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರಾಟವಾಗುವಾಗ ಸಂಭವಿಸುವ ನಷ್ಟ ಮತ್ತು ನಿರಾಶೆಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಇಂಟರ್‌ವೆನ್ಷನ್ ಸ್ಕೀಮ್ ಅನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸುತ್ತು ನಿಧಿ (ರಿವಾಲ್ವಿಂಗ್) ಹಣವನ್ನು ಶೇಕಡಾ 50ರಂತೆ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವುದು. ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. 1993ರ ಸತೀಶ್‌ಚಂದ್ರನ್ ಕಮಿಟಿಯ ಶಿಫಾರಸಿನಂತೆ ಖರೀದಿಸುವ ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಬೆಲೆ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ನೀತಿಯ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಈ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜಾಲ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕ್ಷೇತ್ರ ವರಮಾನ, ಇನ್ಸೂರೆನ್ಸ್ (ಎಮ್) ಅನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆ ಕುಸಿದಾಗ

ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಆದಾಯದಲ್ಲಿನ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಹೊಂದಿಸಲಾಗುವುದು. ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

- ಸಾಲ ಮುಂತಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರ ಗೋದಾಮುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಗ್ರಾಣ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಸಹ ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ದರದ ಬಡ್ಡಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಲವನ್ನು ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಗೋದಾಮುಗಳ ಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸಿನ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತೀರಾ ಸರಳವಿರುವ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಸುಲಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
- ಸರಕುಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ, ತುಂಬುವುದು, ಗುಣಮಟ್ಟ ದೃಢೀಕರಣ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ವಿತರಣೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಗೋದಾಮುಗಳ ಹಾಗೂ ಉಗ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
- ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ 'ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಂಡಾರ' ಯೋಜನೆಯು ಉತ್ತಮ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ, ಖಾಸಗಿ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಉಗ್ರಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಹ ಇದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಬೇಹುಗಾರಿಕೆ ಜಾಲಗಳು ರೂಪಿತಗೊಂಡು ರೈತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಲಭಿಸಬಲ್ಲವು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲಭ್ಯವಿರುವ 'ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ ವಾಹಿನಿ' ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಲಭಿಸಬಲ್ಲವು.
- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಪಾಟು ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಸರಕುಗಳನ್ನು ರೈತರು ಹಾಗೂ ವರ್ತಕರಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ವಿತರಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉದ್ದಿಮೆಯಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತವೆ. ರೈತರು ಮತ್ತು ವಿತರಕರಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. 'ರೈತರ ಸಂತೆ'ಗಳನ್ನು ಅನುಕೂಲವಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅಗತ್ಯ ನೆರವನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಸರಕನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ರೈತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಪ್ರಗತಿಪರ ರೈತರು, ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮುಖಂಡರು ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದೇ ತೆರನಾದ ತರಬೇತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ರೂಪಿಸಲಾಗುವುದು.

- ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ಮಂಡಳಿಗಳು, ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಸಹ ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರೈತರು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯನಿರತರು, ರಫ್ತುಗಾರರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಲುಪುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಸ್ತರಣಾ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಕೌಶಲ್ಯತೆ, ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂತಾಗಿ ಒದಗಿಸಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿತ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ವಿಧಾನಗಳು, ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಗುಣಮಟ್ಟ, ರಫ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮುಂತಾಗಿ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.
- ರೈತರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಘಟಕವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುವುದು. ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ದೂರುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ತಡವಾಗದೆ ಅಹವಾಲುಗಳು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಬಲ್ಲವು.
- ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ (ಎಂ.ಎಸ್.ಪಿ.)ಯಿಂದ ಮೂಡಿ ಬರುವ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಿಶೀಲನೆಯಾಗಬೇಕು. ಅದನ್ನು ರೈತ ಮುಖಂಡರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರೊಂದಿಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅವಲೋಕನ ಹಾಗೂ ಪರಿಶೀಲನೆಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವುಗಳು ಪಾರದರ್ಶಕವಿರಬೇಕು.
- ಬೇಸಾಯ ವೆಚ್ಚದ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಕೈಗೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸುಲಭದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡುವುದು ಬಲು ಅಗತ್ಯ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯವೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಬಿತ್ತನೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ (ಎಂ.ಎಸ್.ಪಿ.)ಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರೆ ಬೆಲೆ ನೀತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಕ ಸಾಧನವಾಗುವುದು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಿ.ಎ.ಸಿ.ಪಿ ಮತ್ತು ಎಂ.ಎಸ್.ಪಿಗಳು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದ ಇಲ್ಲವೇ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ಬೆಲೆಗಳು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಘೋಷಿಸಿದ ಬೆಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಇರಬಹುದಾದ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
- ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವಲ್ಲಿನ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕೃಷಿ ಬೆಲೆಗಳ ಆಯೋಗಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಿಕ್ಕತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಆಯೋಗಗಳು ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅಂತರ ಬೆಲೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೆಲೆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಅಥವಾ ಕೈಬಿಡಲು ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಇದರ ಕಡೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಗಮನ ಹರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಒರಟು ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದಾಸೀನತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದುಂಟು. ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದ ಬೆಲೆಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುವುದು.
- ಬೆಲೆ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಿರುವ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಬಲು ಮುಖ್ಯ. ಅನಂತರ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ರಫ್ತು ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿರುವ ಬೆಲೆಗಳ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುವುದು.
- ವಾಣಿಜ್ಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವವರ ಹೊರತಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ (ಎಂ.ಎಸ್.ಪಿ) ನೀತಿಯು ಇತರ ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪಿಲ್ಲ. ಈ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು

ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ (ಎಂ.ಎಸ್.ಪಿ) ಮಾಹಿತಿಯು ಸೂಕ್ತ ವಿಸ್ತರಣಾ ಘಟಕದ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲಾಗುವುದು.

- ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಾಗ ಬೆಲೆ ಉಲ್ಪಾದ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರನ್ ಸಮಿತಿಯು (1993) ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ. ಬೆಲೆಗಳ ತಕ್ಷಣ ಏರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಟಸ್ಥಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಈ ಅಂಶವು ನೆರವಾಗಬಲ್ಲದು.
- ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಗಳತ್ತ ಸರಿಯುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ನವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಕೃಷಿ ಬೆಲೆಗಳ ಆಯೋಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕ ಬೆಲೆಗಳು ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ನವೀಕರಣದ ಮುಖ್ಯಗುರಿ. ಈ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಬೇಸಾಯ ಖರ್ಚುಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬಳಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಗಳು ಸಹ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅನಂತರ ಸಿ.ಎ.ಸಿ.ಪಿ. ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು. ನಂತರ ಇದನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಅದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ ತೊಂದರೆ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ 'ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಇಂಟರ್‌ವೆನ್‌ಷನ್'ಗೆ ಒಂದು ಶಾಶ್ವತ ವಾಹನವನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

28. ಕೃಷಿ ಆಡಳಿತ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹಲವಾರು ಇಲಾಖೆಗಳು ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ, ಪಶುಪಾಲನಾ ಇಲಾಖೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆ, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಮಂಡಳಿಗಳು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಆಯೋಗ ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಆಯೋಗ ಒದಗಿಸಿದ ಒಂದು ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯವೆಂದರೆ ಈ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಮಾಂತರ ಸಮಗ್ರತೆ ಇರಲು ಸೂಚಿಸಿರುವುದು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಮೊದಲ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅನಂತರದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನಂತರ ಬಹಳಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಳವಾಗಿ ಇರಬೇಕಷ್ಟೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆಡಳಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಎರಡು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಸಮಿತಿ ಸೂಚಿಸಿದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು:

- ಪ್ರಸ್ತುತ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಇಂತಹ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಆರ್ಥವತ್ತಾದ ಯಂತ್ರವು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಯೋಜನಾ ಗುಂಪು ಒಂದನ್ನು ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿ, ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

- ಖಾಲಿ ಇರುವ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇರಲು ಬಿಡದೆ ಸೂಕ್ತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ತುಂಬುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಅದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸೇವೆಯನ್ನು ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಂದಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯಂತೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಊರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಆಡಳಿತವರ್ಗಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮುಂತಾಗಿ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಿತಿಯು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಮಿತಿ ಇದೆ. ಅದು ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟು, ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಮಿತಿ ಮುಂತಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ, ಹಣಕಾಸಿನ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದೊಂದಿಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಯೋಜನೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಕಪ್ಪೆನೊಂದಿಗೆ ಸಹ ಸಂಪರ್ಕವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.
- ಕೃಷಿ ಬೆಲೆಗಳ ಆಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಒಂದು. ಅದು ಬಲು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಆಯೋಗ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆ ನೀತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಆಯೋಗ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುವಂತೆ ರೂಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅದು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ (ಅಂಗ) ವಾಗುವುದು.
- ರೈತರಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ನೀತಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಶಾಶ್ವತ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ಈ ಆಯೋಗದ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಮಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜನೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಹಿವಾಟು ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು 'ಭಾರತದ ವಹಿವಾಟು ಪ್ರಾಧಿಕಾರ'ದಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಪ್ಪೆ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಗಣಿ ಇಲಾಖೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಜ್ಯದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಕಾಪಾಡುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

29. ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖಾಂತರ ಮೂರು ಅಂತಸ್ತಿನ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಅಧಿನಿಯಮ 243ರ ಪ್ರಕಾರ ಬಹಳಷ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಬಹುತೇಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಆಡಳಿತದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಇನ್ನೂ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿನ ಸಾರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ರೈತರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಆಡಳಿತವು ರೈತನಿಗೆ ಕೈಗೆ ಎಟುಕುವಷ್ಟು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅದರಿಂದ ರೈತ ತಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದೇನಿದ್ದರೂ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಸ್ವಯಂ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಹುತೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಒಂದು ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದನ್ನು ಪಂಚಾಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಚೇರಿಯು ಪ್ರಮುಖ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಂತಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಒಂದು ಗೋದಾಮನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತರು ತಮ್ಮ ಸರಕನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋದಾಮು ಕಚೇರಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಶೀತಿಯನ್ನು ಸದರಿ ರೈತನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟು ಸಾಲವನ್ನೂ ಸಹ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸಾಲಕೊಡಲು ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಮುಂಗಡ ಹಣಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ದರದ ಬಡ್ಡಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ರೈತನು ತನ್ನ ಸರಕು ಮಾರಾಟವಾದ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಮರು ಪಾವತಿ ಮಾಡಬಹುದು.
- ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆ, ಕಟ್ಟಡ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಮುಂತಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ತಾಕುಗಳೂ ಸಹ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಸಲಹೆಗಾರರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರು.
- ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು, ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಮುಂತಾಗಿ ಗಣಕ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೂ ಸಹ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆಗಾರರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಗಣಕ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಭದ್ರಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿಯವರುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

2006ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ ಹಾಗೂ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು				ಕೃಷಿ
		ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ	ಕಡಿಮೆ	ಮಧ್ಯಮ	ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣ	
1.	ಬಂಡವಾಳ ತೊಡಗಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿ-ಇಲ್ಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಶೇ. 25 ರಿಯಾಯಿತಿ ಗರಿಷ್ಠ 25 ಲಕ್ಷ ರೂಗಳವರೆಗೆ	ಹೌದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
2.	ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಘಟಕಗಳು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸುವ ಹಣ ವೈವಿದ್ಯತೆ / ನವೀಕರಣಕ್ಕೆ (ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯ)	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ
3.	ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸ್ಥಾವರಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಕೆಲವೊಂದು ಸೂಚಿಸಿದ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ	ಹೌದು	ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಾವರಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ತಲಾ 500 ರೂಗಳಷ್ಟು ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದರ ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೂ ಸಹ ಅನುಕೂಲವಿದೆ. ಹೊಸ ಸ್ಥಾವರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಹ ಇದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೂಚ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಹಣದ ಬಳಕೆಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.			ಇಲ್ಲ
4.	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ದರವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ
5.	ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ
6.	ಸಿ.ಎಸ್.ಟಿ. ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ಖಾದಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮುಕ್ತವಿರುವುದು. ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಟ್‌ನಿಂದ ಮುಕ್ತವಿರುವುದು.	ಹೌದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
7.	ಮೆಗಾ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉತ್ತೇಜಕ ಪ್ಯಾಕೇಜನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗುವುದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ
8.	ರಫ್ತು ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ರಿಯಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿನ ಪರಿಕರಗಳು ಶೇ. 100 ರಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿ ತೆರಿಗೆ	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು
9.	ಸ್ವಾಂಪ್ ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ರಿಯಾಯಿತಿ, ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿ ಖರ್ಚು	ಹೌದು	1ನೇ ವಲಯ ಪೂರ್ತಿ ರಿಯಾಯಿತಿ 2ನೇ ವಲಯ ಶೇ. 75ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿ 3ನೇ ವಲಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ			ಇಲ್ಲ
10.	ಪ್ರವೇಶ ಶುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರವೇಶ ತೆರಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ	ಹೌದು	1 ಮತ್ತು 2ನೇ ವಲಯಗಳು: ಘಟಕ ಹಾಗೂ ಯಂತ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ಬಂಡವಾಳ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ- ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಮೊದಲ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸೇರಿಲ್ಲ (5 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ). 3ನೇ ವಲಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ			ಇಲ್ಲ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು				ಕೃಷಿ
		ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ	ಕಡಿಮೆ	ಮಧ್ಯಮ	ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣ	
11	ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಹೌದು	<ul style="list-style-type: none"> • ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನಿಗೆ 5 ಎಕರೆಗಳವರೆಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ಯೋಜನಾ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಗರಿಷ್ಠ 2 ಕೋಟಿ ರೂಗಳವರೆಗೆ. ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. • ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ 750ರೂ ಸಹಾಯ ಧನವಿದ್ದು ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣ 15 ಲಕ್ಷ ರೂಗಳನ್ನು 3 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. • ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ 750ರೂಗಳ ಸ್ಟೈಪೆಂಡ್ ಅನ್ನು ತರಬೇತಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಇಲ್ಲವೇ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. 			ಇಲ್ಲ
12	ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದಾಗ ದಂಡ ಶುಲ್ಕ	ಹೌದು	1ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಿಯಾಯಿತಿ ಗರಿಷ್ಠ 50 ಎಕರೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ 2ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶೇ. 75ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿ. 3ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ: ಇಲ್ಲ	1ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಿಯಾಯಿತಿ ಗರಿಷ್ಠ 25 ಎಕರೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ 2ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ: ಶೇ. 75ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿ ಗರಿಷ್ಠ 25 ಎಕರೆಗಳಿಗೆ. 3ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ: ಇಲ್ಲ	1ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಿಯಾಯಿತಿ ಗರಿಷ್ಠ 10 ಎಕರೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ 2ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ: ಶೇ. 75ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿ ಗರಿಷ್ಠ 10 ಎಕರೆಗಳಿಗೆ. 3ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ: ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
13	ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿ, ವಿತರಿಸುವುದು	ಹೌದು	ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಜಮೀನಿಗೆ 3ನೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶೇ. 25ರಷ್ಟು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೊರಿಸಲಾಗುವುದು. 1 ಮತ್ತು 2ನೇ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಶೇ. 10ರಷ್ಟನ್ನು ಹೊರಿಸಲಾಗುವುದು.			ಇಲ್ಲ
14	ಚರಂಡಿ (ಮಲಿನ) ನೀರನ್ನು ಉಪಚರಿಸಲು ಘಟಕದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ	ಹೌದು	ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಗರಿಷ್ಠ 100 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಘಟಕಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತ. ಇದು ವಲಯದ ಎಲ್ಲಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.			ಇಲ್ಲ
15	ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ: ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೆಸ್ ವಿನಾಯಿತಿ	ಹೌದು	ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ರೈತರಿಂದ ಸರಕನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ರಿಯಾಯಿತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಿದೆ.			ಇಲ್ಲ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು				ಕೃಷಿ
		ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ	ಕಡಿಮೆ	ಮಧ್ಯಮ	ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣ	
16	ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿ ರೈತರಿಗೆ. ಗರಿಷ್ಠ 50 ಲಕ್ಷ ರೂಗಳವರೆಗೆ ಬೀಜೋಪಚಾರ ಸಹ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಬೆಳೆಗೆ 200ರೂ ಗಳಂತೆ ಸಬ್ಸಿಡಿ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
17	ಹಸಿರು ಗೊಬ್ಬರದ ಬೀಜ ಒದಗಿಸಲು ಶೇ. 50ರ ದರದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ತಲಾ 500 ರೂಗಳಷ್ಟು ಸಬ್ಸಿಡಿ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
18	ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ: ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ಸಬ್ಸಿಡಿ -500ರೂ. ಮೀರದಂತೆ, ಪೀಡೆ ನಾಶಕಗಳ ಖರೀದಿಗೆ: (ಹತ್ತಿ, ಕಬ್ಬು, ತಂಬಾಕು, ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು, ಬೇಳೆ ಕಾಳುಗಳು, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳಗಳ ಹೊರತಾಗಿ)	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
19	ಮಿನಿಕಿಟ್ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳು, ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ಬೆಳೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ (ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ / ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇ. 100ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿ)	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
20	ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿದ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ, ಇದು ಬೀಜ ಗ್ರಾಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗೆ 125 ರೂಗಳಂತೆ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ರೈತನಿಗೆ 375 ರೂಗಳಂತೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
21	ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ತಳಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮೂಲ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಐಸೋಪಾಮ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬಹುದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು				ಕೃಷಿ
		ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ	ಕಡಿಮೆ	ಮಧ್ಯಮ	ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣ	
22	ಲಘು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಹಂಚಿಕೆಗೆ, ತೊಡಗಿಸಿದ ಹಣದ ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿ ಗರಿಷ್ಠ ಹೆಕ್ಟೇರಿಗೆ 250ರೂಗಳಂತೆ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
23	ಶೇ. 50 ರ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಸಂರಕ್ಷಣಾ ಉಪಕರಣಗಳ ವಿತರಣೆ. (ಮಾನವ ಚಾಲಿತ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ರೂ.600 ಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆ ಹಾಗೂ ಯಂತ್ರ ಚಾಲಿತ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ರೂ.1200 ಮೀರದಂತೆ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
24	ಶೇ.50 ರ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುವ, ಮಾನವ ಚಾಲಿತ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ವಿತರಣೆ (ಎತ್ತುಗಳಿಂದ ಎಳೆಯುವ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ರೂ.2000 ಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆ ಹಾಗೂ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಚಾಲಿತ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ರೂ.10,000 ಕ್ಕೆ ಮೀರ ದಂತೆ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
25	ಪವರ್ ಟೆಲ್ಲರ್‌ಗಳ ಹಂಚಿಕೆಗೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಶೇ. 25ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಗರಿಷ್ಠ 30000 ರೂಗಳವರೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಿದೆ. ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ 60000 ರೂಗಳವರೆಗೆ ಸಾಧ್ಯ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
26	ರೈತರಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ, ದಿನಭತ್ಯೆ ಮುಂತಾಗಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
27	ಮೂಲ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜದ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ (ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು, ಪ್ರತಿ ಬೇಳೆ ಕಾಳುಗಳು, ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ) ಕ್ವಿಂಟಾಲ್‌ಗೆ 500/- ರ ಸಹಾಯಧನ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
28	ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅತೀ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಸಿಂಪರಣಾ ನೀರಾವರಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು 2 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳವರೆಗೆ ಶೇ. 33ರ ರಿಯಾಯಿತಿ ಅಂದರೆ 10000 ರೂಗಳವರೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೈತನಿಗೆ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು				ಕೃಷಿ
		ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ	ಕಡಿಮೆ	ಮಧ್ಯಮ	ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣ	
	ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ, ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ರೈತರಿಗೆ 15000 ರೂಗಳವರೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.					
29	ಜಿಪ್ಸಂ / ಸುಣ್ಣವನ್ನು ಹಂಚಲು ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ಸಬ್ಸಿಡಿ ನೆರವು ಅಂದರೆ 500ರೂ ಗಳವರೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಿದೆ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
30	ಸಣ್ಣ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಗರಿಷ್ಠ 60000ರೂಗಳವರೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
31	ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂಡವಾಳದ ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿ (ಗರಿಷ್ಠ 22500 ರೂಗಳು)	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
32	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ: ವಾರ್ಷಿಕ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ (ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಿಗೂ ಸೇರಿದಂತೆ)	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
33	ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಧಿಕ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದಕ್ಕೆ (ರಾಜ್ಯ / ಜಿಲ್ಲೆ / ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ) ಬಹುಮಾನದ ಮೊತ್ತ 3000 ರೂಗಳಿಂದ 30000 ರೂಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
34	ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪೋಷಾಹ ದರ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒತ್ತಾಸೆ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು
35	ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸವಲತ್ತುಗಳು: ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಒತ್ತಾಸೆ ಅಂದರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣ ಒದಗಿಸುವುದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
36	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಾನ ಹಣದ ಯೋಜನೆ ಒಂದಕ್ಕೆ 10 ಲಕ್ಷರೂಗಳವರೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
37	ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿಯ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಒದಗಿಸುವುದು 20 ಲಕ್ಷ ರೂಗಳವರೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು				ಕೃಷಿ
		ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ	ಕಡಿಮೆ	ಮಧ್ಯಮ	ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣ	
38	ಇತರ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಮಾನ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ. ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತದ ಶೇ. 24ಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
39	ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ತಡವಾಗಿ ಹಣ ವಿತರಣೆಯಾದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವುದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ
40	ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಭಾಗಶಃ	ಭಾಗಶಃ	ಇಲ್ಲ
41	ದೇಶೀಯ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
42	ಸಾಮಾನ್ಯ ಮುದ್ರೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
43	ಬಿಡಿ ಭಾಗಗಳ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಒದಗಿಸುವುದು	ಇಲ್ಲ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
44	ರಫ್ತಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಹೌದು
45	ಬಾಡಿಗೆ ಹಾಗೂ ಖರೀದಿಗೆ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು	ಹೌದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ
46	ತೆರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ 10 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ತೆರಿಗೆ ರಜೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ	ಇಲ್ಲ

ಇತರ ಆದಾಯದ ಶೇ. 25 ರಷ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ
 ವಲಯ-1 : ಅತೀ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು
 ವಲಯ-2 : ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು
 ವಲಯ-3 : ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು

